

Kansanvalistus-seuran toimituksia. XXXIV.

Isänmaan puolustuksesta.

Kirjoittanut

Afreeton Maamies.

Helsingissä, 1882.

Isänmaan puolustuksesta.

Sirjoittanut

Afreeton Maamies.

Helsingissä 1882.

Kansanvalistus-seuran kustantama.

Kun Suomen kansan pojat ensikerran „asevelvollisina valtaistuimen ja isänmaan puolustukseksi“ ovat koloontuneet tätä kansallista velvollisuuttansa täyttämään, on mielestämme tarpeellista että ne, niinkuin niiden isät ja äiditkin, oikein tulevat käsittämään sitä jaloa periaatetta, joka on asevelvollisuuden pohjana, sitä eroitusta, mikä välttämättömästi on asevelvollisen ja tavallisen seisovan sotaväen välillä ja miksi jokainen kansalainen oikeastaan on isänmaan puolustukseen velvollinen. Kehoituksen tämänlaatuisen kirjusen hankkimiseen Kansanvalistus-seuran toimesta onkin mainittu seura saanut eräältä jäseneltään, joka tätä nykyä on edusmiehenä talonpoikaisäädyssä. Kun minä ryhdyin sen tekemiseen, kyselin vähemmän kylyäni kuin sydämellistä haluani sanoa jonkun kiitollisuuden ja kunnioituksen sanan tälle Suomen kansalle, jonka edusmiehenä tämän kirjusen tekijä rohkeni asevelvollisuus-lain hyväksymistä puolustaa, ja niille nuorille miehille, jotka niin kunnollisesti ovat osoittaneet olevansa esi-isijensä oikeat pojat, ja jotka niin loistavasti ovat vastanneet heihin pantuun luottamukseen. Kansanvalistus-seuran välityksellä pyydän lähestyä heitä näillä riiveillä.

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa, 1882.

Yhteiskunta ja sen tarjoomat edut.

Ihminen syntyy alastomana, niin sanotaan, maailmaan. Jos hänen vanhemmillansa ei ole mitään ko'ottua omaisuutta, niin ei ole hänellä mitään muuta, jolla hän voi aloittaa taisteluaansa olemisen puolesta, kuin käsiwarjissaan wähitellen warttuwa woima. Ja kuitenkin syntyy köyhimpienkin wanhempain lapsi osalliseksi äärettömän suureen perintöön. Kuinka niin? Katsootaanpa!

Palatkaamme takaisin ihmiskunnan ensi-aikoihin, niihin, joista ei mikään kirjoitettu historia vielä anna meille tietoa, waan joiden oloja tutkimme vuosituhansia wanhoinsta haudoista ja niiden kalujen avulla, joita silloiset sukupolwet ovat meille jättäneet maan poween kätkettyinä. Mitä huomaamme heidän oloistaan ja elämästään?

Synkät metsät peittiwät maan, missä ei wesi-peräiset rämeet estäneet puiden kaswamista. Werhottuna puiden lehkillä samosi niissä yksityinen ihmis-pariskunta, etsien millä nälkäänsä tyhdyttää, kun poimitut marjat eiwät antaneet tarpeeksi rawintoa. Suoksemalla ei onnistunut saawuttaa jänistä; ainoa ase oli maasta otettu heittofiwi, jos sillä sitten onnistui tappaa lintu tahi jänis tahi rantaan uiwa kala. Mutta itse wainotesaan pienempää metsänriistaa, oli ihminen aina waarassa joutua wäkewien petoeläinten saaliiksi. Turwattua suojaa ei ollut missään, kiviä latominen jokien wälliksi oli raskasta, eikä sittenkään antanut mitään suojaa taiwaan ilmoja vastaan. Puu oli kyllä keweämpi, mutta puista oli käytettävissä ainoastaan ne, joita pienuutensa tähden sopi käsin taittaa, ja semmoisista tietysti tehtiin ensin-

mäinen ihmis-suoja. Oliwathan nuo tuollaiset inhimilliset perheet tavallansa äärettömän rikkaat! Mitä tuffimetfiä, mitä äärettömiä wiljelmysmaita ja niittyjä, mitä oivallisia kalawesia, mitä mahtawia wedenpudotuksia, ja vielä lisäkki maanpöwessa äärettömät kulta- ja hopea-aarteet, kaikki ilmaisekfi! Ei kieltänyt laki eikä naapuri niiden käyttämistä. Ja kuitenkin eli tämä ensimmäinen perhekunta kurjuudessa, jota nyhijet ihmiset eivät woi käsittää. Sillä maa, ja kaikki mitä luonto suopi, on itsestänsä arwotonta. Ainoastaan ihmistyö ja ihmisnero antaa näille tuotteille arwon. Kulta ei ole harmaata-kiveä parempi tahi kallimpi, waikka ko'otuna ihmisen käteenkin, ennenkuin ihmiskunta on kelsinyt sen käyttäntöä rahana ja foru-tawarana. Kun Eurooppalaiset ensin löysiwät Amerikan, eivät sen maan alkuperäiset asujaimet woineet ollenkaan käsittää, minkätähden ne niin kiihkeällä ahneudella etsiwät tuota mitätöntä keltaista fantaa. Jumala on kätkenyt luontoon loppumattomia kalleuksia; mutta ett'ei ihmiset niiden tähden riitaantuisi, on hän niin asettanut, että yksin ihmistyö antaa niille sen arwon, joka ne kalleuskiksi tekee.

Raikkien maallisten aarteiden herra, ja kuitenkin köyhä, kurja, semmoisessa määrässä, joka meille on käsittämätön, — semmoinen siis oli ihmisen alkutila. Maastonna, aseetonna, wilusta wäristen, wihollisia peläten, siinä tämän mahtawan maan-omistajan jokapäiväinen elämä. Mutta hänen ei pitänyt jäädä tähän tilaan. Jumala ei ollut suonut hänelle ilmaisekfi turkkia suojaksi eikä tukewia kynsiä aseeksi. Mutta hänelle oli suotu mitä enemmän on: edistymisen mahdollisuus, yhteiskunnallinen waisto, järki, joka tutkii luonnon lait ja ominaisuudet. Mutta mikä suunnaton waiwa ja työ olikaan tämän edistymisen ehtona! Kun tätä nyhyä tulitikulla sytyttät tulta, arwaatko, kuinka waiwaloinen työ oli tulen ensimmäinen sytyttäminen? Tällä työllä oli ihminen kuitenkin itsellensä walloittanut ensimmäisen ja epäilemättä woimakkaimman ja hyödyllisimmän palvelijan, jonka hän koskaan

on voittanut. Mutta kuinka monta vuosituhatta lieneekään kulunut, ennenkuin ihminen oppi tuntemaan kaikkia tämän raiwojan Kullerwo-orjan voimia ja ominaisuuksia, sekä niitä edukseja kaikinpuolin käyttää.

Tuli paloi rowiona ja lämmitti kylkeä itse palamisen aikana, mutta sen lämpöä ei osattu panna warastoon tiividen huoneiden seinäin sisälle. Rautamuta wenhi järvenpohjalla, mutta sitä ei hymmärretty tulen avulla yhdistää. Niinoastaan sitä oli huomattu, että terävä kivi saattoi wihdoin wahwanfin puun kaataa, ja että toista kiveä sopi toista kiveä vastaan tahoa; sen woima ja vaikutus karttui, jos sitä warteen kiinnitettiin. Tyhön paljoudella semmoisella, jolla tätä nythä kenties koko huoneus saadaan rakennetuksi, valmistettiin ensimmäinen kiviKirves. Mutta tälläkin waiainaisella aseella oli ääretön edistymisen askel astuttu; sillä nyt woiitiin puu muodostaa inhimillisiä tarpeita warten, ja niin käwi mahdolliseksi valmistaa ensimmäinen jousi. Nuolen päähän sovitettiin teroitettu kivi tahi luupalanen. Katsoppas kuinka helpoksi käy linnun tappaminen tällä erinomaisen pe-lottawalla aseella, jos wertaamme sitä tuohon entiseen heittokiveen; mikä hollisyys on sen sukupolwen ruokapöydällä, joka on tällä aseella warustettu, werrattuna entiseen sukupolween. Rikkaana syntyy tosin se, jolla on perinnöksi saatawana sellainen kalu. Mutta ei ainoastaan se, joka perii kalun, syntyy edeltäjänsä rikkaampana; jekin, jolle se kalu ei tule perinnöksi, syntyy rikkaampana itse keksinnöstä, sillä hänellä on tarjona itse tieto sekä tehtävästä, että niistä kaluista, joilla sitä valmistetaan. Hänen rikkautenaan on ihmiskunnan saawutettu tieto ja kokemus, koko sen aikakauden ponnistukset, waiwat ja kärsimykset, jona tätä edistymisen välikapaletta oli kaiwattu, mietitty ja monella onnistumattomalla kokeella wihdoin keksitty.

Mutta tuo yksinäinen ihminen, jonka täytyi milloin torjua metsän wihollisia, milloin nälkää, kulloin kylmää, kuinka oli hänen mahdollinen joutua kaikkiin, keltwata kaikkiin,

milloinka oli hänellä aika ajatella tilansa parantamista. Hän ei voinut koskaan tehdä mitään kelmollista, sillä hänen täytyi yhä siirtyä toisesta työstä toiseen, ja häneltä, joka niin tarkoin tarwitfi kaiken aikansa, meni kuitenkin niin paljon aikaa hukkaan avun puutteessa. Hirsi oli siirrettävä. Kun toinen pää oli kuljetettu, täytyi käydä toiseen päähän sitäkin siirtämään. Näin meni aikaa astuesssa yhäti toisesta päästä toiseen. Kiwi oli maasta irroitettava. Jospa hänellä olisi ollut ainoastaan lapsikin paitilasta asettamassa ja muuttamassa sopivaan paikkaan, olisi hänen työnsä käynyt verrattoman helpommasti, ja sen tulos olisi ollut paljon suurempi. Nyht, kun kanki oli muutettava, paitilas asetettava, putosi kiwi taas kuoppaan ja uusi waiwaloinen työ oli edessä. Mutta hänelle kasvoi poika. Nytpä sujui työ toisella lailla. Hirsi liittyi nopeasti hirteen, kiwi nousi maasta pikaan ja monta wertaa suurempi kuin yksin sitä wäännellessä. Kaffi miestä yhdistethin voimin saawat enemmän työtä toimeen, kuin kaffi miestä erikseen. Oma etu siis pakotti ihmisiä toifiansa auttamaan; heidän välillänsä oli rakkauden lafi luonnollisena lafina.

Mutta ihmisten lisääntyminen oli edullinen ei ainoastaan niin, että yhdistethin voimin saadaan enemmän työtä toimeen kuin yksitellen, waan niinkin, että joku eri työ saattaa olla sopiwampi toifelle kuin toifelle, ja yhtä työtä paraasta päästä harjoittaessa, syntyy työntaito, joka saa enemmän ja parempaa tawaraa valmistetuksi. Ei ollut joka miehellä se terävä silmä ja se ketterä liikunto, jotka tekewät hywän metsästäjän, eikä joka miehellä se kätewyys ja kekseliäisyys, joka auttaa valmistamaan kelmollista ja sopiwaa kalua. Harjoittakoon edellinen metsästystä ja kalastusta, tutkikoon hän eläinten tapoja ja niihin perustettuja pyhntämiskeinoja; hän on saapa enemmän metsänriistaa kuin toinen; mutta tämä valmistaa suuremmalla menestyskellä toifelle tarpeelliset kalut, ja niin tulee kummankin työ edullisemmaksi, kuin keskenänjä waihtawat työnsä tuotteet. Työ käy tuotte-

liaammaksi, mitä enemmän työn eri lajit haarautuvat eri tekijöille.

Näin pakottaa ihmisen tarpeet ja edut häntä liittymään yhteis=vaikutukseen kaltaistensa kanssa. Kun eläimet karkuivat, käyhvät heille laiturimet ja elinkeinot yhä niukemmiksi; sentähden täytyy eläinten karkua yhteiselämää. Kun ihmiset lisääntyvät käy heidän toimeentulonsa yhä helpommaksi. Vasta silloin on ihmisen mahdollinen voittaa luontoa, käyttää sen aarteita hyväksensä, hankkia niille arvoa ja vihdoin taivuttaa luonnonvoimat palvelukseensa. Koneiden käyttämistä sopii ajatella vasta silloin, kun ihmisiä on riittävästi lisääntynyt.

Johan olemme muutamilla riveillä tuosta yksinäisestä metsäläisestä, joka kiwi kädessä tahi jouxi olalla elustaa, rientäneet koneiden aikakauteen. Ihmiskunta on kuitenkin sitä warten tarvinnut pitkiä vuosituhansia, täynnä suunnattomia waivoja ja kärsimyksiä. Kaikki nämät edelläkähpien sukupolvien taistelut ovat arvaamattoman suuri pää=oma, joka yhteisenä perintönä siirtyy ilmaiseksi kaikille vastaisille sukupolville. Kun ensimmäinen rautaharkko syntyi ahjossa, oli uusi rajaton edistymisen tie raiwattu, ja jokainen rauta=aikauden ihmis=olento syntyi maailmaan äärettömästi rikkaampana kuin rikkain kivikauden mies. Wähäpätöinen on se yksityinen omaisuus, mikä isältä suorastaan siirtyy pojalle, jos wertaamme sitä siihen rikkauteen, joka ihmiskunnan yhteisessä aarre=aitassa siirtyy kaikkien, köyhimmänkin, alastomimmankin nautittavaksi. Kun ihminen oli keshyttänyt eläimiä kotikarjana tekemään työtä, antamaan rawinto= ja waatetus=aineita, kun rauta oli saattanut maanwiljelyksen mahdolliseksi, ja kylwämällä opittiin monenkertaisesti lisäämään hyödyllisiä kasveja, kun tuuli tahi wesi musersi korjatut wiljat jauhoiksi, niin totta kaiheti ihmisen toimeentulo, misjä tilassa hän muutoin sattuihin olemaan, oli werrattomasti parantunut, elämän nautinto ja sulo käynyt mahdolliseksi kaikille yhteisesti. Rikkaat, jos sopii sanoa sellaisia sitä ennen olleenkaan,

olivat parhaan osan rikkaudestaan ja jättäneet ihmiskunnan yhteisesti nautittavaksi tavaraksi.

Mutta eipä yksistään nämät aineelliset edut liitä ja sido ihmisiä toisiinsa ja ihmiskuntaa kokonaisuudessaan yhdeksi veljeskunnaksi. Paljoa enemmän sitoo sitä sen henkiset edut, koska ne ovat ehtona aineellisten etujen nauttimiselle. Puhutaan kyllä ihmisen luonnollisista oikeuksista. Semmoisia saattaa olla; mutta ne eivät ole muut eikä suuremmat kuin sudella metsässä: oikeus elämään ja oman anastetun saaliin nauttimiseen, jos on voimia molempien puolustamiseen. Ihimillinen vapauskaan ei ole luonnon kannalta muuta kuin suden vapaus: toimia tahtonsa mukaan, sen verran ja niin pitkälle kuin hän voi saattaa tahtonsa tunnustetuksi muiden puolelta. Luonnon-oikeus ei ole siis mikään muu kuin väkivämmän oikeus hallita heikomman ylitse, sortaa häntä ja käyttää häntä välikappaleena tarkoitustensa saavuttamiseksi. Orjuus onkin sentähden luonnontilassa periaatteen mukainen, se onkin ihmiskunnan alkuaikoina warsin yleisenä. Ihminen, sellaisena kun sitä nyt näemme ja käsitämme, syntyi vasta yhteiskunnan jäseneksi päästyhnsä. Ulkopuolella yhteiskuntaa on ihminen ainoastaan petoeläin enemmän tahi vähemmän turmiollinen ja vaarallinen sen mukaan, kuinka kehintynyt hän on.

Ihminen ei siis ole koskaan elänyt ulkopuolella yhteiskuntaa. Hän ei ole, huomattunsa etujensa sitä vaatiwan, vasta silloin päättänyt rakentaa jotakin yhteisliittoa kaltaisensa kanssa ja siten ruweta elämään yhteiskunnallisista elämästä. Hänen ruumiilliset ja henkiset ominaisuutensa ovat wälttämättömästi pakottaneet häntä jäseneksi yhteiskuntaan, koska hän ainoastaan semmoisena saattoi päästä täyttämään tarkoitustansa. Mutta ihmellinen yhteiskunta ei ole kuitenkaan saman luonnonpakon matkaansaattama, kuin se yhteiskunta, jossa muutamat eläimet laumoina elävät. Sillä ihmellinen yhteiskunta ei pidä jäseniänsä semmoisina, kuin se ne vastaanotti; se antaa niille uuden luonnon, riistä niiltä

entisiä ja juo niille uusia oikeuksia. Yhteiskunta on siis itfessään valta, jonka alle se taiputtaa jäseniänsä, muodostaen niitä yhteisvaikutukseen työssä ja tietämisessä.

Wasta yhteiskunnassa syntyy se ihmisen ominaisuus, joka on hänen kehityksensä ehtona, hänen etemyhtensä perustuksena: vapaus. Yhteiskunta tekee lopun noista luonnollista oikeuksista, joita ylempänä kuvaasi; se ei salli jäsenensä oman tahtonsa mukaan toimia niin laivalle kunnes hänen tahtonsa kohtaa toista väkewämpää tahtoa; se asettaa rajat yksityisen tahdolle, niin ett'ei se pääse törmäämään yhteen toisen tahdon kanssa, ja tämä raja on laki. Yhteiskunta lopettaa siis tuon luonnollisen vapauden, joka ei ollut muuta kuin mielivaltaa eli väkewämmän vapautta sortamaan heikompaansa, mutta sen sijaan se antaa todellista vapautta. Sillä tuo rajoittawa laki ei ole mikään useampien tahi harwempien säätämä mielivaltainen rajoitus, jolloin se ei olisi muuta kuin epävapautta, waan laki on määrähksenä siitä, mitä yhteiskunta pitää järjellisenä ja oikeana, ja ihmisen vapaus yhteiskunnassa on siinä, että hän oppii käsittämään lakia järjellisen ja oikean ilmauseena, jota hän tottelee ja pitää pyhänä, ei sentähden, että lailla on woima pakottaa noudattamiheensa, waan sentähden, että hän siinä tunnustaa oikean warsinaiista olemismuotoa maailmassa, jonka alle hän wapaatahtoisesti alistuu.

Käsitteet oikeasta ja epä-oikeasta saattawat kuitenkin muuttua, ja kun niin on käynyt lakkaa olewa laki olemasta niiden todellinen ilmause. Silloin on laki muutettava, mutta ainoastaan siten, että nuo uudet käsitteet pääsewät yleisiksi. Täsfäkään ei saa yksityisen mielivalta olla määräjänä. Joka pitää lain wanhentuneena, s. o. ei enään tarkalleen ilmoittawan oikean, se saa työskennellä lain poistamista tahi muuttamista warten, mutta kunnioittaen olewaa lakia ja eläen sen mukaan, kunnes hän on saattanut sen sopimattomuutta yleisesti tunnustetuksi, jolloin se joko poistuu tahi muuttuu. Ja sillä tavoin lakkaa laki taas olemasta

wapautta estävä paffo, se kun itse taipuu yleisesti tunnustetun järjellisen ja oikean alle.

Wapaus on siis ainoastaan yhteiskunnassa olemassa, mutta ainoastaan wapaana on ihminen ihmisenä. Ihminen on siis ainoastaan yhteiskunnassa olemassa. Kehiintyminen ja edistyminen ovat ainoastaan yhteiskunnassa mahdolliset, mutta siellä rajattomasti ja wapaasti, juuri sentähden, ett'ei yhteiskunta päätä mitään muotoa ainoaksi oikeaksi, paitfi omaa olemistansa, ja suo siis uusille aatteille, uusille totuuskille tähden oikeuden päästä woimaan, sillä ehdolla ainoastaan, että ne tunnustetaan yleisen oikean ilmiäuseekfi. Wanhat muodot saattawat kyllä joskus tuntua rasittawalta sille, joka hengessään tuntee uuden ajan tulemista, mutta ne eivät saata tuntua pakottawilta sille, joka tietää, että ne wäistywät aikanaan, kun uudet aatteet ovat kypsyneet, ja että taistelu uuden totuuden puolesta wälttämättömästi wiepi voittoon, „jos nuo uudet aatteet ovat Jumalalta“.

Ainoastaan itse yhteiskunnan täytyy saada ppsyhä järkähtömättömänä, sillä se on ehtona ihmisen olemiselle ihmisenä. Se suofin riittävää tilaa kaikkien uusien aatteiden toteutumiselle, jotka tarkoittawat ihmiskunnan tilan parantamista. Tiedämme kaiffi, että meidän aikamme walitettavasti on hynnyttänyt puolueita, joiden ainoana periaatteena on yhteiskunnan ja sen kanssa kaikkien ijankaikkisten siweellisten periaatteiden häwittiminen. Mutta ne owatkin aiwan luonnollisesti asettuneet ihmisyhden rajojen ulkopuolelle. Ne myöntäwät suorastaan, etteiwät tarkoittakaan mitään parannusta waan häwitystä, ja niiden wälifappaleet owat sen mukaiset: murha ja salamurha sekä murhapoltto. Jumalalle kiitos, wapaassa Suomenmaassa niillä ei ole jalansijaa, ei ole meillä sitä maaperää, joista nämät myrkylliset kaswit nousiwwat.

Soitimme ylempänä, kuinka kaiffinainen ihmiskunnan edistyminen warallisuudessa wälittömästi tulee jokaisen olwan ja wastasyntywän ihmiskunnan jäsenen hywäksi. Tätä

nyhtyä syntyy siis jokainen uusi ihmistäimi, niinkuin sanottiin, äärettömän perinnön osalliseksi. Maa, eläimet, luonnonvoimat ovat kesytetyt, tuo karkein työ on tehty, ei tarvitse muuta kuin asettua tuohon yhtämittaisen edistymisen kulkuun, tarttua koneistoon, heittää siemen maahan, jota menneet sukupolvet hiellä ja werellä ovat valmistaneet. Näiden kaikkien nauttimista warten on kuitenkin wälttämättömänä ehtona olla yhteiskunnan jäsenenä. Missä vielä maailmasja lienee willi metsäläinen, siellä on kaikki wuosituhansien kuluesja ko'ottu rikkaus hänelle vielä olematon, yhtä wähäarwoinen kuin nuo maan powesja kätetyt malmi-aarteet, metsät ja wiljelysmaat olivat ensimmäiselle ihmis-pariskunnalle.

Woimme helposti käsittää mikä suunnaton työ on tehty, ennenkuin ihmiskunta, alkaen tuosta pyöreästä heittofiwestä, on joutunut nyhtajan äärettömään rikkauteen. Mutta wähemmän tulemme ajatelleeksi, että yhteiskunnan muodostaminen ja wakaantuminen siksi ihmeellisiksi koneistoksi, jona se nyt esiintyy, on niinkään wuosituhansien hirweiden taistelujen ja weristen kärsimysten hedelmänä. Koko meidän maapallomme on kauheiden mullistusten kautta muuttunut täkji ihmiselle kelwolliseksi asunnoksi. „Maa oli autio ja tyhjä ja pimeys oli sywyhyden päällä“. Tutki lukija ihmiskunnan historiaa, yhteiskunnan syntyä, mitkä kauheat mullistukset, mikä waino, mikä sorto, tosin pimeys sywyhyden päällä, ennenkuin kaikki kurjasja pyörteessä olewat woimat wähitellen asettuivat, ennenkuin siinäkin kaikui Jumalan sana: „tulfoon walkeus!“ Ja kaikki tämänkin taistelun hedelmät ovat yhteiskunnassa tarjona kurjimmallekin. Wapaana kansalaisena syntyy se, jonka esi-isä, isän-isä, kenties isä kantoi orjuuden weristä iestä. Kohta hänen synthessänsä, jopa äitinsä kohdussa suojelee woimallinen laki, jota ei rohkene enään mahtawinkaan rikkoa, hänen henkeänsä ja omaisuuttansa ja järjestetty woima estää wihollisen wainoa. Ja näitä äärettömiä etuja nauttii jokainen, jo ennenkuin hän woi niistä mitään tietää tahi kiittää; yhteiskunta on hänet kirjoittanut jäsentensä

luetteloon, siinä kylliksi. Niin pian kuin hän on mahdollinen opetusta käsittelemään, tarjoo hänelle yhteiskunta valmiina, mitä suunnaton vuosituhanien tieteellinen työ on waimaloi-
sesti tutkinut ja waloon saattanut. Wuosifatoja kestäneet opinnot on hänelle tunsikausissa mahdollinen omistaa, ja niin omistaa sitä kykyä ja waltaa, mitä tieto antaa. Kun hän woi ja tahtoo itse ryhtyä työhön on tilaisuus ja aseet hänellä kaikilla helposti tarjona, ja helppo on hänen siirtyä walmiita teitä myöden, tahi tarkoin tutkittujen ja wiitattujen waltamerien poikki paikkoihin, jotka hänelle paremmin soveltuwat. Kaikilla walwoo yhteiskunta hänen henkensä ja omaisuutensa turwallisuutta. Jos murhaajan tahi warkaan käsi häntä loukkaa, owat yhteiskunnan woimat häntä suojele-
masja tahi kostamasja. Mitättömällä maifulla nauttii hän etuja, mitä ei maailman rikkahin pohatta yksityisenä woisi itsellensä hankkia. Ei kulkenut entisinä aikoina mahtawin keisari, niinkuin köyhä työmies tätä nykää rautatien wau-
nuisja, eikä woi mahtawin keisari tätä nykyä kulkea parem-
min kuin tuo köyhä työmies. Köyhän työmiehen walo on samaa kuin aweriään herran, hänen affunansa on tuota en-
nen kullan-arwoista lasja.

Mutta mahdotonta on luetella kaikkea. Kysymme waan, onko todellakin enään syhytä sanoa, että ihminen syntyy alastomana maailmaan? Onko mahdollista edes joinkin määrin laskea niiden etujen arwoa, jotka yhteiskunta tarjoo jokaiselle jäsenellensä.

Waan, siinä Iukijani, jota olet tottunut siihen, että tässä maailmassa jokaisesta työstä waaditaan korwausta, maksua, siinä, jos todellakin käsität, mitä ilmaiseksi nautit edesmenneitten sukupolwien kokoomasta aarteistosta, warmaanfin itseksesi lausut: ei ole mahdollista, että minä olisin oikeutettu tämän tuntemattoman mahtawan suojelijan, yhteiskunnan etuihin, menneiden sukupolwien työntuotteisiin, niistä mitään suorittamatta. Ja oikeassa olet. Jokaiseen etuun, jota nautit yhteiskunnan jäsenenä, wastaa joku sinun welwollisuutesi yhteis-

kuntaa kohtaan, s. o. sen nykyisiä ja vastaisia jäseniä kohtaan. Sinä olet esi-isiltä saanut suuren perinnön; sitä todellakaan et saa, suuren edeswastauksen uhalla, tuhlata wastaisilta sukupolwilta, laiskurina sitä syödä. Wiisi leiwiskää on sinulle Herra uskonut, mutta muista, että hän sinulta hymmenen takaisin waatii. Itse järkesi sanoo, että jos edelliset sukupolwet vuosituhannesta vuosituhanteen owat sinun edukkesi taistelleet ja työskennelleet, tulee sinunkin tätä perintöä kartuttua. Järki sanoo sinulle, ett'ei etuja voi olla niitä vastaawitta welwollisuuskfitta.

Dma maa ja kansa.

Mutta mikä ja misjä on tämä yhteiskunta, joka sinulle suo niin suuria etuja ja sitä vastaan panee sinun päällesi niin suuria welwollisuuskfia? Jos kierrät koko maapallon olet aina tämän yhteiskunnan helmoissa; rajattomana, tunte mattomana se sinua ympäröi. Miten saattawat sinun heikot woimasi riittää niiden welwollisuuskfien täyttämiseen, joita järkesi sanoo sinulla olewan! Yhteiskunta on sinulle ystävä, joka tekee sinulle suuria hyviä töitä; mutta pshyh sinulle wieraana, eikä lämmitä sydäntäsi, joka lämpö wasta antaisi sinun tahdollesi täyden tarmon.

Yhteiskunta on perheestä saanut alkunsa, waikk'ei pelkkä perhe vielä semmoisena ole yhteiskunta. Sudennaaraskin ruokkii penikkansa, sudenkoiras sitä puolustaa, se on tawallansa perhe; mutta sudenpenikka ei saa muuta kuin tätä ulkonaista hoitoa, kunnes se voi itseänsä hoitaa. Kun se jaksaa itseänsä hoitaa ja puolustaa, owat kaikki perheensiteet katkaistut.

Niin ei ole inhimillisessä perheessä. Nuoran ja puolustuksen oheksa saa lapsi siinä myös osaa perheessä olewasta tietämisestä, henkistä kaswatusta, joka wahwistaa luonnolli-

set merisiteet kestäväiksi, sittenkin kuin pelät ruumiilliset tarpeet ovat lakanneet. Isä ja äiti eivät ole lapselle ainoastaan sen ravitsijat, ne ovat korkeamman tietämisen kunnioitetut säilyttäjät; lapsi ei ole isälle ja äidille ainoastaan tuo turvaton olento, jolle wellvollisuuden ja säälin tunne waatiwat antamaan suojaa; hän on se, jossa isä ja äiti elävät wastaisisakin sukupolwissa, jossa heidän paras tietämimensä siirtyy jälkimaailmalle, jossa heidän parhaat toiveensa toteutuwat. Se rakkkaus, joka luonnollisesti syntyy holhojen ja holhotin välillä saa wärinsä siitä ijankaikkisesta hengestä, joka ihmisesä elää; se pysyy sentähden koko elinaikana ja elää vielä haudanakin toisella puolella.

Mutta perhe laajenee, lapsia on useampia, ja niillä wuorostansa on lapsia; yhteinen menestys waatii yhteyttä perheen toimissa, ja tätä ei woi olla ilman yhteistä johdusta. Kellenkä tulisi luonnollisesti tämä wirka, ellei perheen isälle, jolla on suurin kokemus, joka on työskennellyt, taistellut perheenjäsenten puolesta, silloin kun nämät eivät vielä kenneet mitään toimia omaaksi, saatikka perheen eduksi. Wastustamatta tunnustaa sentähden koko perhe isän johdattajaksi, läskijäksi, jota rakkaudesta, mutta myös selwästi käsitetyn yhteisen edun tähden kuullaan, kunnioitetaan.

Tuo yhteinen koti käy kuitenkin pian ahtaaksi karttuwalle perhekunnalle. Waikka ero tuntuu sydämelle raskaalta, on se kuitenkin wälttämätön. Täytymys on siirtynä ulomaksi, perustaa uusia koteja, uusia perhekuntia. Mutta uudesakin paikassa, uusissa perheissä elää muisto vanhasta kodista, rakkkaus siihen ja yhteiselämä sen kanssa. Wanhahan kotiin kääntyvät kaikki silmät, turwaawat kaikki sydämet. Näin kertoo meille pyhä raamattu: „Käykäämme, sanoiwat he, rakentakaamme meille kaupunki ja torni, joka taimaasen ulottuisi; ett'ei meitä hajoitettaisi kaikkiin maihin“. Mutta tällaiset ulkonaiset siteet eivät kelpaa, eikä niitä ole tarwiskaan. Ne siweelliset periaatteet, se yhteinen tapa ja tietäminen, jonka välikäppäleena ja merkinä on yhteinen kieli, saattawat

jokaista yhteisestä kodista lähtenyttä tuntemaan ja tunnustamaan weljiksensa niitä, jotka samasta alkujuresta ovat lähteneet, silloinkin vielä, kuin eivät mitkään sukutaulut woi osoittaa, misjä weriheimolaisuudessa toinen on toisellensa.

Niin yhdistää weriheimolaisuuden ja rakkauden siteet vielä laajallekin hajonneet perhekunnan jäsenet. Niillä on sitä paitsi vielä yhteiset edut, waikkapa wähitellen syntyy kussakin perheessä eri tarpeet ja tarkoitukset. Paljoa enemmän kuin tuo yksityinen perhe kaipaa näin yhdistetty lauea perhekunta yhteistä johdatusta. Wähitellen hajaantuu perhekunta niin laajalle, että se kohtaa wieraista perheistä muodostuneita yhteiskuntia. Näiden kanssa joudutaan kanssakäymiseen, mutta erityiset edut synnyttävät pian riitojakin. Täytyy puolustaa omia oikeuksia, torjua wäärhyttä ja wäkiwaltaa wieraitten puolelta, täytyy hankkia yhteinen puolustus ulkonaisia wihollisia vastaan. Ja tämän johdattamiseen tarwitaan taitawa pää ja tukewa käsiwarji. Esi-isä on jo kauan lewännyt maan powessa, mutta kunnioitus alkuperäistä kotia kohtaan on vielä olemassa. Sieltä on johtaja saatawa, sieltä hallitsija. Ja niin saa alkuperäinen koti uuden merkityksen niillekin, jotka sitä eivät ole koskaan omin silmin nähneet. Yhteinen hallitsija, yhteinen johtaja taisteluisssa ulkopuolista wihollista vastaan, yhteinen tuomari niissä riidoissa, jotka saattawat syntyä perhekuntien ja niiden yksityisten jäsenten kesken, on nyt sinä siteenä, joka katkeamattomana yhdistää perheen jäsenet, ei enään yhdeksi perhekunnaksi, mutta yhdeksi kansaksi.

Mutta sillä aikaa kun perhekunta näin on laajentunut, on se maa-ala, jota se asuu suuresti muuttunut. Alkuaan samosi siellä esiwanhemmat jylhisjä metsissä, etsien elatusansa metsästyksellä ja kalastuksella. Jos riistä loppui yhdeksä paikassa siirtyivät he kaipauksetta toiseen paikkaan, sillä entiseen eivät jättäneet mitään muistoa eikä mitään jälkeä. Mutta wähitellen rakennettiin pyhävä asumus, jonka kehässä kaikki perheelliset ilot olivat nautitut, kaikki surut

kestetyt. Metsä väistyi kuokan ja auran avulla. Tyhöllä ja hiellä oli kultainen laiho saatu kaswamaan; rauhalliseen lehtoon oli kätetty rakkaan lapsen ruumis, ja wihdoin sen rinnalla lepäsivät wäsyneet wanhukset odottaen ylösnousemisen päivää. Kurjapa olisi se, joka wapaachtoisesti siirtyisi tästä paikasta, missä hänen lapsuutensa ilot, hänen nuoruutensa unelmat olivat nautitut, missä hänen tyhösä ja hikensä oli luonut wiljewat pellot, missä esi-isien jäljet tuntuivat joka polulla, mihin hän itse oli henkisen leimansa painanut. Mutta kurjin kurjista se, joka suostuisi, wiimeiseen wesi-pisaraan saakka taistelematta, päästämään wihollista tallsaamaan sitä pyhää paikkaa, missä isät, äidit, siskot lepäsivät wiimeistä untansa. Ei, kaiikki tämä on omaa, ei kenelläkään toisella ole siihen oikeutta. Luonnolta yksistään on tämä maa walloitettu, ja ensimmäinen walloittaja osaaikin sen paraiten wast'edes hallita ja yhä sulommaksi saattaa. Ja kun wihollinen on karkoitettu, lauletaan riemu- ja kiitoswirsi kaatuneiden sankarien vielä lämpöisessä weressään lepäävien ruumiiden wieressä. Sillä niiden kuolema ei ole surkuteltawa, ne owat kaatuneet welwollisuuttansa täyhttäessä, waimojen, lasten, oman maan puolustuksessa. Ne owat taas rikastuttaneet kansaansa jaloilla muistoilla, maatansa kallilla werellänsä. Mytpä vielä mahdottomampi luopua tästä maasta! Nuo menneet eiwät ole pyhtäneet nimiänsä muistopatsaihin. Wähän siitä, waikkapa ei ihmiskieli enään tiedä heidän nimiänsä mainita. Koko se maa, jota he owat puolustaneet ja jälkeisillensä pelastaneet on heille muistopatsas, se on — **isänmaa**. Se on kansan kiihkeimmän rakkauden esineenä. Sen puolesta eläminen, sen puolesta kuoleminenkin.

Mikä on yksityinen ihminen? Wärisewä lehti puussa, jota syksyn myrskyt tietämättömiin karistaa. Sentähden onkin oma perhe, oma kansa, oma maa jokaisen ihmisen kiihkein pyhntö ja toivo. Kun Kain oli wuodattanut ensimmäisen ihmisweren, oman weljensä weren maan päälle, ja Herra häntä kirofi, lausuen: „ei pidä täst'edes maan sinulle

wäkenjä antamaan", niin tämä hirweä tuomio ei kowimasti koske Kainin sydämeen. Mutta kun Herra lisää: „kulkijan ja pakenevaisen pitää sinun oleman maan päällä“, silloin huudahtaa Kain tuskiinsa: „sinä ajat minun pois maasta ja tulen kulkijaksi ja pakenevaiseksi maan päällä“. Ja tähän päivään saakka on se kirous pysynyt. Kain, maansa kawaltaja, on olewa kulkijana ja pakenevaisena maan päällä, waikkapa hänelle wieras maa antaisikin wäkenjä.

Ja Abrahamille tuli Herran sana: „älä pelkää, minä olen sinun kilpes ja sängen suuri palkkas“. Mikä loistawa lupaus, turvallisuus, rikkaus, kaikki maailman nautinto. Ihastuiko Abraham? Ei, hän vastasi surullisena. „Herra, mitä minulle annat? minä lähden lapsetonna täältä, ja minun huoneeni haltia on tämä Eleasari“. Kaikki Herran lupaukset eivät olleet hänestä minkään arwoiset, sillä hän oli yksinään, katoawa pian maan päältä, muistoa jättämättä. Arwoa, sanomatonta arwoa saivat nämä lupaukset vasta silloin, kun Herra lisäsi: „katso taiwaasen ja lue tähdet, jos sinä ne taidat lukea; niin sinun siemenes on olewa, ja minä wein sinun ulos Kaldean Urista, antaakseni sinulle tämän maan omaksesi“. Vielä tänä päivänä, kassituhatta wuotisen maanpakolaisuuden perästä owat Abrahamin jälkeläisten silmät ja sydämet käännehtyt tähän heidän kalliiseen luwattuun maahan, ja waikka ne owat wieraisja maisja saawuttaneet äärettömiä rikkauksia, tähtyy meidän surkutella heitä, sillä heillä ei ole maailmassa kalliinta, omaa maata, isänmaata. „Älkää itkekö kuolleita, älkää myös surko heitä, waan itkekää katkerasti sitä, joka menee pois, ja ei pidä ikänä palajaman isänsä maata näkemään“, sanoo Jeremias. Ja suuri runoilijamme Runeberg laulaa innoituneena:

Waikk' onni mikä tulkohon,
 Meill' isänmaa on verraton,
 Mit' oisi täällä armaampaa,
 Mit' oisi kalliimpaa.

Ja tässä, tässä on tämä maa,
 Sen näkee silmämme;
 Me kättä voimme ojentaa,
 Ja wettä, rantaa osoittaa,
 Ja sanoa: kas tuossa on se,
 Maa armas isäimme!

Niin, tässä on se maa, misä sinä nautit yhteis-
 kunnan etuja turwattuna henkesi ja omaisuutesi puolesta,
 täällä leikitset lasna, täällä riemuitset nuorukaisena, täällä
 on armas isä, äiti, siskot, täällä hellä lemmittyjä, täällä
 voit rakkaudella palkita, mitä rakkaus sinulle antaa, täällä
 saa niin vähimmät kuin parhaimmat työsi arvon, koska ne
 tehdään ei sinun yksityksesi edukses, vaan ominaistesi, kansa-
 laistesi, isänmaasi. Täällä on opilla ja esimerkillä pyhity-
 tetty sinun kansasi paras tietäminen tawassa ja toimeessa,
 täällä on henkesi saanut sen katoamattoman leiman, jossa
 sinun parhaiden henkisten voimien juuret saawat elähyttävät
 nesteensä, kansallisuutensa, ja täällä sinä tulet kansalaiseksi
 kansa edustajaksi sille kansallishengelle, jonka omituista muo-
 toa sinunkin tulee saattaa tunnustetuksi maailmassa. Täällä
 saat työskennellä, taistella, kenties kärkeä sen edestä, mitä
 sinä olet oppinut oikeana pitämään, täällä siis elät elämäsi
 koko maailman eduksi.

Mutta ei yksistään tälle maailmalle opeta isänmaa sinua
 elämään. Mitä Jumala on ihmisille itsestänsä ilmoittanut,
 se lohdutus, jota isät siitä, polwi polwelta owat saaneet ja
 kokeneet niin hywin kowan onnen kuin menestyskseenkin päi-
 winä, ne weriset taistelut, joita ne usein owat kestäneet,
 saadaksensa wapaasti palwella Jumalatansa, niinkuin ne Häntä
 käsitivät, kaikki tämäkin tulee sinun hyväksesi. Maallinen
 isänmaa, kirjoittaessansa sinua kansalaiseksi luetteloon, antaa
 sinulle kaikki kansalais-oikeudet, ennenkuin niitä voit tuntea.
 Jumala, ottaessansa sinua kasteessa taiwaallisen waltakuntansa
 jäseneksi, antaa sinulle ne kalliit edut, jotka semmoiselle tulee.

Maan ja taivas aukenee sinulle isänmaan helmassa. Toisin:

Mit' oisi täällä armaampaa

Mit' oisi kalliimpaa.

Welvollisuudet omaa kansaa ja maata kohtaan.

Järki sanoi meille, että kaikista niistä eduista, mitkä järjestetty yhteiskunta meille suopi, olemme myös saaneet vastaavia welvollisuuksia täytettäväksi. Mutta emme tunne tätä yhteiskuntaa, sydämemme jää kylmäksi sitä kohtaan, tahomme sentähden tarmottomaksi. Mutta toista on, kun tämä yhteiskunta astuu meille esiin isänmaan kalliissa ja pyhässä muodossa. Mitä järki meille käski, yhteiskunnallisten welvollisuuksiemme täyttämistä, sitä nyt sydämen halu meitä vaatii tekemään, antaen samassa tahdollemme sen lujisuuden ja pontevuuden, jota paitsi emme voi, niinkuin welvollisuutemme on, tehdä työtä, uhrata omat edut, jopa omaa itseämme tämän yhteiskunnan edestä. Mutta isänmaan edestä! Mitä merkitsee yksityinen, hänen vähäpätöinen, ruohon kaltainen elämänsä, joka tänään kukoistaa ja huomenna lakastuu, armaan isänmaan onnen ja menestystyksen rinnalla. Mitä lukemattomat polwet ovat rakentaneet hiellä ja werellä, miksi en minäkin sitä rakentaisi ja suojelisi, saattaen sitä onnelliseksi, valosaksi, rikkaaksi! Sillä eihän sitä wieraalle tehdä. Ominaiset niittävät minun työni hedelmät, eikä waan ominaiset perheesiäni, waan koko kansa ja sen kautta koko ihmiskunta, ja työni lopetettuani, myöhemmin tahi waremmin sulkee isänmaa minunkin luuni lempeään helmaansa, ja tekee siten tämän isänmaan nouswille polwille wieläkin rakkaammaksi.

Ruori tahi ijällinen lukijani! Jos sinulla on sydän — ja kuinka woisin sinua uskoa siksi onnettomaksi, joka olet pelkkään itsekäisyyteen waipunut, niin ett'ei jalot ja suuret tunteet saata sinua hawaitsemaan sykkivää sydäntä rinnassasi

— sinä laiketi murheellisena ajattelet: tunnen kyllä, että minulla on kalliita welvollisuuksia omaa maata ja kansaa kohtaan. Mutta mitä minun tulee tehdä, mistä minä otan ne voimat, että suurilla teoilla palkitsen sen suuren kiitollisuuden welan, jossa tiedän olevani? Minä olen heikko, huonolahjainen, en minä voi mitään tehdä.

☩ Sitä ei tarvitse kenenkään sanoa. Isänmaa on niin köyhä, että tarvitsee vähimmätkin poikansa voimat; se on niin hellä, että kiitollisuudella ja kunnioituksella ottaa vastaan kaikki, vähimmätkin, mitkä rakkaudesta häntä kohtaan rehellisesti tehdään.

Nuorukainen, joka ahkerasti harjoittelee ja opiskelee tullaaksensa kerran kelpo mieheksi ja naiseksi, täyttää sillä welvollisuutensa isänmaata ja omaa kansaa kohtaan, yhtä tähdellisesti milläpä alalla hän sitä tekeekin. Mies ja nainen, jotka perheenvanhimpina esimerkillänsä osoittavat puhtaan ja kristillisen perheen-elämän jalostuttavaa vaikutusta, jotka kasvattavat lapsia kristillisiksi ja rehellisiksi kansalaisiksi, nekin täyttävät kallista welvollisuutta omaa kansaa ja maata kohtaan. Maanviljelijä, joka otsansa hiesjä raataa, käsityöläinen, joka kokee ammatissansa edistystä ja sitä saattaa kunnioitetuksi, renki ja piika, jotka halwoisfakin astareissansa pyrkivät kelpo kansalaisina elää siinä kutsumuksessa, johon Herra heidät on asettanut, kaikki ne täyttävät welvollisuutensa omaa maata ja kansaa kohtaan. Vieläpä onneton raajarikko, joka kristillisellä kärsivällisyydellä kantaa ristinsa, woipi täyttää welvollisuutensa omaa kansaa ja maata kohtaan rukoellen niiden menestymisen puolesta ja esimerkillänsä osoittaen, kuinka Jumala voi kurjankin tilan lievitää, kun se otetaan Hänen sallimanansa kannettavaksi. Suuret nerot, suuret luonnonlahjat, ne ovat kaikkina aikoina ja kaikissa maisissa harvinaisia, ja jos niiden työt hyödyttävät ja kunnioittavatkin kansaa enemmän, jos ne suuremmissa määrässä valmistavat uutta ja parempaa tulevaisuutta, eivät nekään ole tehneet enempää kuin tähtäneet welvollisuutensa. Kun

heitä ylitse muita kunnioitamme ja muistamme, niin tämä kunnioitus — jos se on oikea — ei ole muuta kuin kiitos Jumalalle, joka ne on meidän eduksi varustanut niin suurilla lahjoilla. Se palvelija, joka wiidellä leiwiskällä woitti wiifi leiwiskää ei saanut parempaa kiitosta kuin se, joka kahdella woitti kaksi, ja saman kiitoksen olisi saanut sekkin, jolle oli annettu yksi leiwiskä, jos hän tämän wähän hoidossa olisi ollut utttera ja ahkera.

Ei siis tarwitse kenenkään surra sitä, ett'ei hänen olisi mahdollista täyttää welvollisuuttansa omaa kansaa ja maata kohtaan. Olen osoittanut, kuinka jokainen työ, jokainen keksintö, jokainen uusi rikkauden lähde wälttämättömästi tulee eduksi, ei yksistään itse tekijälle, keksijälle, ammentajalle, eikä yksistään hänen perillisille, waan wähitellen jokaiselle yhdyskunnan jäsenelle, olkoonpa hän missä maailman ääressä. Siis jokainen tehty työsi lewiää, kuinka pieni se lieneekin, oman kansasi ja maasi hyödyksi ja sen kautta ihmiskunnan hyödyksi. Ei wesipisara te'e merta, eikä se siinä tunnu, mutta kuitenkin on meri wesipisaroista ko'ottu, ja waikka sitä äärettömäksi, pohjattomaksi sanotaan, kiuwui se kuitenkin, jollei taiwaan pilvien wesipisarat sitä imettäisi. Niin on ihmisen työkin siinä suuressa aarteistossa, joka on ihmiskunnan yhteisenä wara-aittana.

Ja juuri tämän kautta jalostuunkin halwin työ ja kutsumus, kun se tehdään siinä mielessä, että se omalle maalle ja kansalle on tehty. Totta, jokainen tekee työnjää, kokoo waransa itsensä, oman perheensä, omien lastensa waralle, ja tämä on oikein. Mutta tämä toimi oman edun puolesta puhdistuu siitä itsekkäishydestä, joka muutoin sitä saastuttaisi, kun se tehdään tietäen ja tarkoittaen, että se on työtä koko kansan ja sen kautta koko maailman eduksi.

Ainoastaan oma kansa wälittäjänä, woipi suurinkin ihmisen waiuttaa jotakin ihmiskunnan eduksi. Luonto on kaikilla aloilla ihmeteltävän muotorikas. Katsootaanpa esim. kulkasmaailmaa, waikka se tuskin lienee waihtelewampi, kuin

eläin- ja hyönteis-maailma. Kuinka lukemattomat siinä ovat väriin sekoitukset, lehdenmuodot, siemenkeinot! Toinen on pieni, toinen iso, toinen piilee vaatimattomana, toinen rehottaa ylpeänä. Mutta mikä on kauniin, sitä et voi sanoa, ja tuskin hennoisit yhtäkään kelvottomana pois tuomita. Niin hengenkin alalla. Jumala on tällä alalla yhtä vähän sumainnut yksitoikkoisuutta, ei ole mitään yleistä siivistysmuotoa, joka olisi tarkoitettu yleiseksi ja yksinäiseksi maailmaan. Jokainen eri kansa edustaa jonkun eri miwahduksen inhimillisestä tietämisestä. Olkoonpa kernaasti toinen toista upeampi, loistavampi; mutta jokaisella on kohdallansa oma tehtävänsä, ja kansallisuuden riisuminen, toisen puikeminen on yhtä mahdoton kuin pikku wuolko ikinä voi muuttua ruusuksi. Yhteisesti ne muodostawat kultasmaailman kauneutta, julistawat Jumalan kunniaa.

Yksityinen ihminen voi siis ainoastaan oman kansansa jäsenenä waiuttaa jotakin ihmiskunnan eduksi. Saattaa hänelle muu maailma näyttää paljoa kauniimmalta, rikkaammalta, jos hän sattuu olemaan köyhän kansan jäsenenä. Mutta hänen welvollisuutenaan on seisoa siinä, mihin sallimus on hänet asettanut, uhrata kaikki woimansa, jopa henkensä sen kansan edestä, joka köyhyydesjäänkin on hoitanut häntä, ruokkinut ja kehittänyt ne henkiset ja ruumiilliset woimat, jotka hänellä saattaa olla.

Wai kuinka? Saattaako koskaan tunto hyväksyä sitä, että nuori mies, sitten kun wanhemmat ja isänmaa on hänet kaswattanut, opettanut, näillä woimilla, joita todella fin suurilla uhrauksilla on hänessä isänmaa kehittänyt, ja joiden korwaamiseksi hän ei ole tehnyt mitään, lähtee palwellemaan, rikastuttamaan, kaunistamaan toista maata ja kansaa. Totta kaiheti pysyy se maa ja se kansa köyhänä, johon ainoastaan wanhat ja lapset jäävät, kustantamaan nuorukaisten kaswattamista, jotka kohta lähtewät pois, kun jaksawat jotakin ansaita, wapauttaen itsensä näin wanhojen hoidosta. Mutta surkea on tällöisen maanheittöiden kohtalo.

„Älkää itkekö kuolleita, itkekää niitä, jotka eivät enään isänmaatansa näe“.

Saattaa olla pakottavia kohtia, jotka auttamattomasti vaativat siirtymään isänmaasta. Onpa siirtokuntien asettuminen ollut wiljelyksen ja siwistykseen lewittämisen wälifapalleenakin. Mutta ylipäänsä tällainen todellinen pakko on harwoin olemassa, niinkuin ylipäänsä ne tilaisuudet ovat harwat, jolloin pakko olisi rikkoa luonnollista welwollisuutta.

Panen tähän, mitä Suomen suurin poika, J. W. Snellman, sanoo siirtymisestä omasta maasta: „Mies on tosin vapaa, ja tarmokkaalle miehelle on maailma aina esteetön ja awoin. En tahdo ehdottomasti ratkaista, koska ja missä tämän vapauden käyttäminen on oikeutettu. Mutta tunnustan, että mielivaltaisessa toisen tahi toisen maan, toisen tahi toisen krumun palveluksen walitsemisessa, en näe muuta kuin — mielivaltaa. Niistä, jotka jättävät isänmaansa runsaamman toimeentulon tähden „(siis niistä, joiden miellauseena on: missä on hyvä olla, siellä isänmaa)“ en puhukaan. Se, joka ei tunne muita tarpeita kuin elukan, hakee koon kuten tämäkin, parhaan laitumen. Mutta se, joka työllään todistaa, että hän voi käsittää korkeammankin tarkoituksen, kuin elatuksen huolen, hänen pitäisi ainoastaan silloin, kuin tämä tarkoitus ei ole muuten saavutettavissa irtaantua siitä kansallisuudesta, jossa hänen henkiset voimansa ovat juurtuneet. Niinpä ratkaisoon mies, joka on pyhittänyt elämänsä tieteelle, tahi joka tuntee itsensä kykeneväksi tarttumaan, waikkapa formella waan edistytäväisesti maailmanhistorian rattaasen, josta ja milloin se tarkoitus, johon hän pyrkii, ei ole saavutettavissa muuten kuin siten, että hän luopuu kansallisuudestaan. Harwoin tapahtuu kuitenkin, että mikään yksityinen henkilö on liian hyvä kansallensa, sille maalle, joka on nähnyt hänen isänsä ja hänen itsensä syntyvän, niille yhteiskunnallisille oloille, joita kansa wuosifatojen työllä, taisteluilla ja kärsimyksillä on woinut luoda. Harwoin nähdään suurimmaankaan k'yn saawan toi-

meen mitään pyhää ja suurta, kun siltä puuttuu isänmaallisuuden yllytys ja kannatus. Sopii vielä sanoa, että on verrattain vähemmän vaikeuttavaa yksittäisen henkiseen ponnemukseen, josko se kansa, josta hän luopuu, on suuri ja mahtava, aineellisista ja henkisistä voimista rikas; mutta että hänen päätöksensä tarwitaan sitä tufewampia perusteita, mitä kallisarwoisempi se kyly on, jonka tämä isänmaa hänesjä menettää, ja että tämä kyly on herwahtuwa, sikäli kuin nämä perusteet owat puuttuwaisia".

Sitä kuusta kuuleminen,

Jonka juurella asunto.

Koko elämä taistelu, eri taisteluwelwollisuudet.

Raamattu kuwa meille ihmisen, semmenkin kristityn, elämän sotamiehen taisteluna, niinkuin siellä kristittyä sanotaankin „Herran sotamieheksi“. Ja kristilliset awutkin mainitaan usein sota-aseiden nimellä. „Pukeaat päällemme kaikki Jumalan sota-aseet; seisokaat whötetyt kupeista totuudella ja wanhurskauden rintaraudalla ja jalat walmiiksi kengitetty, mutta kaitsija ottakaat uskon kilpi, ja ottakaat päähänne autuuden rautalaffi ja hengen miekka“, „sillä ei meillä ole sota werta ja lihaa vastaan, waan pääruhtinoita ja waltoja vastaan, maailman herroja vastaan, jotka tämän maailman pimeydesjä wallitsewat, pahoja henkiä vastaan taiwaan alla“.

Eikä tätä sotaa, enemmän kuin tawallistakaan sotaa saa käydä weltosti. Siinäkin on henki alttiiksi pantawa, usein warfinaisesti werisesjä kuolemasja, niinkuin marttiirat, mutta waikka ei aina niinkään, owat kuitenkin kaikki hengen ja ruumiin woimat ponnistettawat samasja määräsjä, usein waikkeammalla tawalla, kuin sotamies werisesjä tappelusja. Warfinainen sotamies ei siis suinkaan ole ainoa, joka on welwollinen uhraaman henkensä Jumalan waltakunnan, oman maan ja kansan edestä. Eri aloilla, eri tawoin, eri aseilla taistelee tässä maailmasja jokainen rehellinen kansalainen,

emmekä suinkaan voi sanoa toisen taistelua etewämmäksi, vähemmän miehuutta vaativaksi, kuin warjinaisen sotamiehenkään. „Miehuutta tarwitaan“, sanoo eräs ruotsalainen kirjailija, „tuskan, wastoinkäymisen, surun, rauenneen toiwon kestämiseen; paljoo enemmän sitä tarwitsee se, joka loukkautsen anteeksi antaa nurisematta ja walittamatta kärsimykseen kestää, kuin se, joka wapaasti päästää walloilleen luonnollisen kiukunsa, nyrkun, pitaisuuden. Bekuriutta on antautua himojen, wihan, äkkipikaisuuden orjaksi“.

Tuossa alituisessa sodassa hyvän ja pahan välillä maailman järjestyksessä ja ihmisen omassa sisussa täytyy jokaisen astua toiselle tahi toiselle puolelle; puolueettomuutta ei ole olemassa. Jokainen hetki ihmisen elämässä ratkaisee puolestaan kenenkä myötä ja ketä vastaan menemme, sillä tehty päätös jompaankumpaan suuntaan muuttuu tulevaisuudessa woimakki, joka pakottaa wastakin ratkaisemaan samaan suuntaan. Monista päätöksistä yhteensä syntyy wihdoin tottumus, joka waltawasti wetää meitä pahan puoleen, tahi antaa meille woimia hyvän walitsemiseen, sen mukaan, minkä tottumuksen olemme edellisillä päätöksillämme saawuttaneet. Ja tätä elämän taistelua ei käydä ainoastaan sen puolesta warjinaisen sodan tawalla, että soturilla on tawallinen sotasu: kilpi, rautalakki, miekka, waan senkin puolesta, että ainoastaan se on kelwollinen soturi ja saattaa toiwoa voittoa, joka osaa kuulla ja totella ylijohtajan Kristuksen käskyä ja suljetuin riwin astua hänen lippunsa alla. Ja niinkuin tawallisessa sodassa se joukko, joka paeten koettaa henkensä pelastaa, menettää paljon enemmän wäkeä, kuin se joka miehijasti ryntää esiin, niinpä tässä henkijässä sodassa säädetty on: „joka tahtoo henkensä wapahtaa, hän sen menettää“.

Mutta jos elämä onkin taistelua kehdesta hautaan saakka, ei saa kuitenkaan nyreänä walittaa elämän katkeruutta; sillä meille on wahwa wakuutus annettu, että suloinen witto on wihdoin tulewa sille, joka rehellisesti taistelee. Ja mikä woisi paremmin antaa arwoa elämälle, kuin se, että jokainen

woimme puolestamme edistää tätä voittoa joko elämällemme tai kuolemалlemme. Ei katoa maailmasta vähinkään hyvä työ, vaikka se kuinka katoisi ihmisten silmistä. Ja vaikka ei jokaisen rehellisen soturin nimi jää kansalaisten muistoon, vaikka ei jokaisen hautaa seppelöitse kiitollinen jälkimaailma, saattaa jokin, joka hyvän puolesta on taistellut, luottavasti tietää, että hänenkin työnsä on yhteiseen menestykseen vaikuttanut, ja ottaa osansa siitä kunnioituksesta, joka mainehikkaalle johtajalle annetaan.

Elämä on siis suloinen, niin tunnustaa jokin, joka ei ole itse sen juuria turmellut, ja uskon-oppimessakin sallii meidän pitää sitä korkeimpana hyvänä, sen alttiiksi panemista suurimpana uhrauksena. Rakasta elämätä, eihän sinun uhri muutoin olisikkaan minikään arvoinen, mutta älä pelkää kuolemaa, se on jokaiselle eläjälle selvä käsky, eikä vaan soturille. Sillä paneehan merimies, kuljettaessansa rauhallista kauppalaiwaa samoin henkensä alttiiksi kuin sotamies sodassa, ja se joka syöksyy weteen tai tuleen pelastaaksensa toista oman henkensä uhalla, eikö hän te'e samaa, mitä sotamies? Kun kerran kaikki weljestä haaksirikossa joutuivat yhdelle laudalle, joka ei kannattanut molempia, päästi toinen itsensä irralleen, koska hän oli yksin maailmassa ja toisella oli perhe. Se oli soturin mainio työ.

Mutta elämän taistelu ei supistu yksistään sille alalle, jossa äkkinäinen kuolema lopettaa toiwon ja epätoiwon, tai woittoriemu palkitsee kestetyt waiwat. Welvollisuuden kaidan tien kulkeminen pitkinä vuosikausina, palkintona ainoastaan tieto että tehty on, mitä tehtävänä oli, kestetty on, mitä kestettävänä oli, — sepä todellakin vielä enemmän waatii sekä sielun että ruumiinwoimien ponnistusta.

Älkäämme pitäkö halpana koululapsen taistelua, kun hän istuu kirjojensa ääressä ja koulupenkisjään kaksitoista tuntia wuorokaudessa, woittaen iloisen mieltensä, leikin houkuttukset, oppiesfansa aineita, joiden hyötyä hän ei vielä woitähdellisesti käsittää, welvollisuuden tunnosta ainoastaan, ja

voitto siintävänä vasta pitkien, pitkien vuosikausien perästä. Hän on urhokas soturi hänkin elämän taistelussa, hänenkin postensa kalpenee, hänkin panee henkensä alttiiksi, voidakseen kerran olla isänmaallensa hyödyllinen, ja hänkin usein kaatuu puoli tiesä, saamatta haudallensa muuta muistopatsasta kuin isän ja äidin kynneleet.

Niin oisithan sinäkin warttunut
 Sun kansasi mieheksi kerran,
 Ja oisitpa taistelot taistellut
 Tän syntymä-maas iki-riemuks';
 Waan nuorena nukkua kohtalos on,
 Kuin niitetty kukkanen nurmikon,
 Sä toivojen sankari woittamaton!

Suolaamme syvimmän kunnioituksemme työmiehen taistelulle, hänelle, joka pitkät vuorokaudet perätysten otansa hiesä kaataa metsän, kuokkii maan, tahi nostaa syvältä sen pimeästä povesta siellä kätkeytyt aarteet, tahi koneiden huminassa ja umpinaisessa ilmassa valmistaa tuotteita ihmisten tarpeeksi ja isänmaan rikastuttamiseksi. Tunnustakaamme sitä sankariwoimaa, jota hän osoittaa woittaessansa himojen houkutusta, nurisematta kestäen halpana pidetyssä asemassaan, tuskin toivoenkaan toista päivää edellistä paremmaksi, valmistuen suunnattomia rikkauksia, itse tyytyen kadehtimatta niikkaan jokapäiväiseen leipään. Työn sankarit! eikö ole teidän elämänne taistelu werrattawa sekä kunniasa että tuottamisessa hedelmisissä sotasankarin loistawimpiin töihin, ja kuinka useat teistäkin heittäwät henkensä riwisä seisoen niinkuin paras soturi.

Myöntäkäämme arwoa wirtamiehelle, joka rehelligesti tähtää welvollisuutensa, omaa etua katsomatta, omaa waiwaa säästämättä, astuen la'in ja oikeuden tietä huolimatta kiitoksesta tahi moitteesta, wihasta tahi ystäwyhdestä. Kuiskaapa kenties hänenkin korwaansa wiettelijä, osoittaen hänelle kaiken maailman kunnian: „nämät kaikki annan sinulle, jos

finä lankeat maahan ja rukoilet minua". Jos hän kestää ja pysyy lujana, on hänkin tosin taistellut hyvän taistelun, ja saavuttanut voitton, jossa tarvittiin miehuutta ja kestävyttä, sen verran kuin verisessä taistelussakin.

Parhaittensa riviin ovat kansat aina kiitollisina asettaneet suuret valtiomiehensä, jotka, kantaen raskaan edesvastauksen, hoitavat tufewalla kädellä peräsiintä myrskyn pauhaessa, sala-karien uhatessa. Ei ole heillä mitään kirjoitettua ohjesääntöä, joka näyttäisi mitä kansan etu kunakin hetkenä, tussakin tilaisuudessa waatii. Omasta nerostansa, omalla edeswastauksellansa täytyy heidän toimia, hetken tullessa päättää, mikä oikea on, keksii keinot, parantaa wammat, säilyttää rauha, niin kauan kuin mahdollista on, mutta myös päästää sodan raiwottaret walloilleen, niin ottaen elämän ja kuoleman arwat käteensä, kun ei muuta mahdollisuutta ole. Mutta onko kaikki mahdolliset tehty? Kowa on kai taistelu, kun ihmisen täytyy edeswastauksensa päälle ottaa, niin sanoaksemme, Sallimuksen tehtävät.

Siljaisiin tutkimuksiinsa waipuneena etsii oppinut totuuden jumalatarhta hengesä ja luonnossa, historiallisissa asiafirjoissa, yhteiskunnallisissa laitoksissa. Hän löytää luonnon salaisuudet, aarteet ja woimat, mutta ne eiwät tule hänen waan jonkun toisen eduksi, tahi hän tunkee wielä tuntemattomiin maamme osiin ja kansoihin, aukaiden tiet kaupalle ja sivistykselle, ja palajaa, jos hän ei ole henkensä heittänyt raakalaisten keihäisiin, itsellensä tuoden ainoastaan täytetyn welvollisuuden tunnon. Eikö ole taistelija hänkin walon, sivistyksen, ihmis-onnen puolesta?

Kaswaako maine tantereella waan,
 Tot' urhon uljaan veri kostuttaa?
 Ja eikö asectonkin toisinaan
 Voi miehuutt' osoittaa.

Ja mitä sanomme noista ihmiskunnan jättiläisistä, jotka walmistawat uusia parempia, walosampia aikakausia, kos-

tuttaen niiden juuria omalla werellään, tahi heittäen kaikki maailman tarjoomat edut taistellaksensa oikean woiton puolesta. Miksi astuu Hus' palawalle rowiolle, todistaaksensa kuolemallansa sen totuuden puolesta, jota hän oli löytänyt. Ollihan se hänellä itsellänsä; miksi hänen täytyi sitä muille, henkensä uhalla ilmoittaa? Zumala oli sen asewelwollisuuden arwan antanut hänelle, ja hän otti sen nurisematta, kilwoitellen hywän kilwoituksen.

Eikö ollut Luther'illa tarjona koko se loisto, jota sen aikuisen kirkko saattoi niin suuressa määrässä antaa, ja kuitenkin ryhtyi hän taisteluun, jonka wertaista suurruudessa, jaloudessa ja waarallisuudessa ei ole vielä maailmanhistoria nähnyt.

Niin on ihminen, synthesään maailmaan, määrätty jollakin alalla kantamaan aseita hywän puolustukseksi. Asewewollisina me tänne kaikki tulemme. Kurja se, joka nuri-see, mille alalle hänelle arpa langenneekin. Aseiden kantaminen isänmaan puolustukseksi ulkonaisia wihollisia vastaan ei ole muuta kuin yksi erityinen laji asewewollisuudesta, eipä raskaampi kuin jokahetkisen wewollisuuden tarkka noudattaminen perheen-isäntänä ja kansalaisena. „Miehen mielle ei ole mikään houkuttawampaa, kuin wewollisuus seisoa siinä, mihin sallimus on asettanut hänet, kestää sitä, mitä kestää täytyy, ja oleskissa oloissa, minälaiset lienewätkin, löytää tilaa hyödyttämälle toiminnolle. Nuorisolla ei ole aina tätä alttiiksi-antamusta, tarmoa ja kestäwyhtä. Sillä olisi kenties hylkii urhoutta ryhtäämään sotilaiden riwissä patteria vastaan. Eihän siihen ole hywässä seurassa tarpeen muuta kuin hiukka häpyä sekä sielun ja ruumiin ponnistamista ainoastaan hetkeksi. Waikemmatki käwisi liikkumatta, kiwääri jalassa, seisominen kanuunain edessä, ja kuukausia kestäwä marskiminen, nälän ja wilun kärsiminen. Mutta niissäkin on woiton- ja kunnian-toiwo ylllyttimenä. Wähemmän wiehättäwiä ovat epäilemättä jokapäiwäiset, elinkautiset ponnistukset rauhan hiljaisissa toimisissa, semmenkin jos eiwät

lupaa mitään palkintoa. Kun sen lisäksi näiltä harrastuksilta puuttuu vapaampi tila, ei ole tosin uinkään helppoa panna niille alttiiksi koko elämän ponnistukset, luottaen sinapinsiemenen vastaiseen kehkiämiseen". — Ne ovat J. W. Snellman'in sanat, miehen joka oli kokenut, mitä hän puhui, ja elämänsänsä loistavimmin toteuttanut, mitä hän opetti.

Mutta oikeutettu kysymys on, sopiiko warsinaisen sotilaan toimi oikeastaan kristitylle? Täytyy sentähden tässä ottaa tarkastettavaksi:

Sota kristilliseltä kannalta katsottuna.

„Kaikki sota ja meteli ja veriset vaatteet pitää poltettaman ja tulella kulutettaman“, sanoo profeetta Jesaias, ja ennustaa sillä ikuisen rauhan aikauden tuloa maailmaan. Emmekä suinkaan saa turhina pitää ihmiskunnan unelmia siitä ajasta, jolloin miekat tehdään auranvannoiksi, eikä niiden ihmisystävien pyrinnöitä, jotka koettavat tätä aikaa riennättää. Mahdollista on, että sellainen siiveellinen tähdellisyys, jota sotien lakkaaminen edellyttää, on joskus saavutettava. Mutta tätä nyhjä ei näy vielä sen uuden aamuruskon fajastustakaan.

Jumalan alkuperäisessä maailmanjärjestyksessä kaiketi ei ollut sijaa sodalle. Mutta tähän järjestykseen tarttui häiritseväisesti ihmisen käsi, ja missä kerran alkuperäinen sopufointu oli väkivaltaisesti rikottu, siinä täytyi oikean, vaikkapa väkivaltaisestiikin, anastaman sijansa. „Ei sinun pidä tappaman“ on Jumalan ehdoton käsky; mutta kun siitä huolimatta, tappo tehtiin, niin on Jumalan sääntö myös „henki hengestä, filmä filmästä“, joka ei ole käsitettävänä kostona, vaan oikean vastavaiikutuksena wäärhydelle. Ei olekaan sitä lainlaatimusta maailmassa, joka ei tunnustaisi hätäsuojeluksen luvallisuutta. Kun roswo metsässä syöksee yksinäistä matkamiestä vastaan, uhaten hänen henkeänsä,

tunnustetaan rosvon tappaminenkin oikeutetuksi. Jos siis yksityinen ihminen saa väkivaltaisesti suojella henkensä ja omaisuutensa, kuinka ei olisi koko kansa oikeutettu sitä tekemään, koska kansan tehtävä maailmassa vielä enemmän kuuluu Jumalan säätämään järjestykseen. Ja jos yksityinen luulisiikin itsensä oikeutetuksi panemaan oman henkensä alttiiksi, ennen kuin hän nostaa kätensä toisen henkeä vastaan, kuinka voisi koskaan mikään siiveysoppi pitää häntä oikeutettuna, tämän yksityisen mielipiteensä nojalla, sallimaan turvattomien naisten ja lasten teurastamista, vaikka sekä jumalallinen että inhimillinen laki on asettanut hänet näiden suojaksi.

Tuskin onkaan siis koskaan puolustus sodan oikeutusta pantu kysymykseen. Mutta vaikeampi on sanoa, mikä oikeastaan on puolustus sota. Sillä jos vihollinen selvästi varustautuu hyökkäykseen, jos hän asettuu sellaisiin aseisiin, joista on helppo toista wahingoittaa tahi voittaa, niin on epäilemättä sekin puolustus sota, kun hyökätään tämän vihollisen päälle, ennenkuin hän saapi kaikki hankkeensa walmiiksi, ja niin tulee joko wastustamattomaksi, tahi ainakin saa paljoa enemmän werta wuodatetuksi. Kaukana toinen toisestansa, merien ja maiden eroittamina, olivat Rustaina Aatolfin aikana Ruotjin ja Itäwallan waltakunnat. Niiden välille kuitenkin syttyi pitkällinen, wierinen sota. Epäilemättä oli siihen osaksi syytä se, että Ruotsalaiset tahtoivat, taistellen omantunnon wapauden puolesta Saksassa, pelastaa sitä itsellensäkin. Mutta olisihan ollut aikaa siihen sittenkin, kun katoolliset sotawoimat olisivat astuneet Ruotjin rannalle. Aikaa kyllä, mutta tuskin menestyksen toivoa! Sentähden päätti Rustaina Aatolf rynnätä itse Saksaan, ennenkuin vihollinen joutui perinpohjin kufistamaan kaikki hänen liittolaisensa, eikä ole koskaan hänen alkamansa sota pidetty muuna kuin puolustus sotana, niinkuin se Ranskallekin oli, joka liittolaisena Luteerilaisten kansa taisteli omia uskonnelljiänsä, katoollilaisia vastaan.

Ei ole siis helppo ratkaista, mikä sota on oikeutettua

puolustusotaa. Granfelt sanoo siitä „kristillisessä siiveh-
opissaan“: „Valtioiden suhde toisiinsa on olewa rauhallinen,
oman ja toistensa menestystien edistämiseksi, ketään loukkaa-
matta. Mutta jos itsekkäät pyhinnöt pääsevät valloille,
ilmautuen jonkun kansan röyhkeässä ja itsekkäisessä käytöksessä
toista kansaa kohtaan, niin on siitä luonnollisena seurauksena
sota näiden kansojen välillä, joka on pidettävä keinona
oikean asettamiseksi voimaansa, waikkapa wäkiwaltaisesti.
„Sillä ei ole mitään korkeampaa tuomio-istuinta, joka woisi
ratkaista, mikä kansojen suhteissa on oikeata“.

Tähtyykö siis pitää miekka pettämättömänä oikean rat-
kaisijana? — onko voittajalla aina oikeus? Sitä ei suin-
kaan sowi wäittää. Niinkuin wanhurskas tässä maailmassa
usein saa kärsiä, ja wäärät pääsevät häntä sortamaan, niin
kyllä saattaa sodasakin wäärintekijät tulla voitolle, mutta
ajaksi waan. „Bedon sallittiin sotia pyhäin kansa ja voittoa
heitä, ja hänelle annettiin walta kaikkien sukukuntain päälle,
ja kansain, ja kielten, ja pakanain“, sanotaan Ilmestyskir-
jassa. Sota on epäilemättä Jumalan witsauksena sekä voittoa-
jalle että voitotulle, eikä ole niin wanhurskasta, ett'ei hän
joskus tätä witsausta tarwitsisi. Mutta kristitty saa kuitenkin,
luottaen oikeaan asiaansa mennä sotaan, luottaen että: „Luja
linnamme' on Jumala“. Hän alistuu Jumalan tahdolle,
kuinka käyneeekin, wakuutettuna, että kuitenkin wihdoin oikea
pääsee voitolle.

Urkityisen himot syttyvät helposti ja saawat paljon
turmiota toimeen, jos ei järki niitä saa hallita. Kokonaiset
kansat syttyvät melkein yhtä helposti raiwoon, ja onnetto-
muudet käywät silloin sitä suuremmiksi. Usein ei tarwita
muuta kuin häilyttää sodan punaista waatetta kansan silmien
edessä, niin se syöksee tuohon weriseen leikkiin. Mutta nuo
omat valloilleen päästetyt himot owat samassa sille rangais-
tustenakin. Sillä wittosakin sota on yksin wittajallekin
paljon turmiota tuottawa, ja usein hänelle onnettomampi
kuin wittotulle. Wäärällä anastettujen walloitusten säilyttä-

misefki täytyy kansan usein kantaa rasituksia uupumiseen saakka, eikä se kuitenkaan ajan pitkän jaksu niitä pitää. Suuret maailman valtiot ovat aina lopuksi hävinneet, eikä voinut edes tuo muiden ajan suurin soturinero, Napoleon I omaksi elinajaksensa pitää, mitä hän oli valloittanut, kun hän rupefi jaloillansa tallaamaan ikuisen oikeuden sääntöjä. Näin rankaisee paha itsensä ja hyvä pääsee voitolle. Ei tarvitse siis meidän arasti tutkistella, miksi Jumala sallii hänen rakkautensa lakia näennäisesti niin loukkaavia tapauksia, kuin ovat sodat. Tiedämme, että hän voi tainuttaa pahankin hänen kaikkiviisasten tarpeitustensa saavuttamiseksi. Ja tämä totuus astuu siinäkin filmiin, että sota usein on raju-ilman kaltainen, joka saastaiset henget hajoittaa. Sillä vaikka sodassa usein ihmisen petomaifimmat waistot pääsewät wallalle, niin on toiselta puolen tofi, että siinä hänen jaloimmat ominaisuudetkin jaloimmasti ilmaantuyvat. Alttiiksi-antamus hengen menettämiseen saakka yhteistä menehtystä warten, kaikkien hengen ja ruumiinwoimien ponnistus ilman itsekäisyyden hyllyttimetta, korkeampien etujen kuin pelkkien maallisten tunnustaminen, ne ovat ominaisuuksia, jotka sota suurimmassa määrässä kehittää. Sitä paitfi ilmaantuu usein kansoissa pitkällisen rauhan aikana tähdellinen aineellisuuteen waipuminen, maallisen hywänwoinnin jumaloitseminen, ylipäänsä henkinen mätäisyys niinkuin ummehtuneessa wedessä ainakin. Tällainen tauti on nähtynyt sodista tuntuwasti parantuwan. Totta kyllä, Jumala olisi woinut sitä warten toifia keinoja kefsiä. Mutta kristitty pitää hänen keinojansa hywinä; kefsiköön ken osaa parempia.

On kyllä kristillisiä lahkokuntia, jotka eiwät missään tapauksessa hywäksy sotaa, ja jotka kernaammin kärsiwät kowaa wainoa, kuin lähtewät sotapalvelukseen. Mutta niiden sodankäynnin hylkääminen ei suinkaan mitään todista itse ajassa. Sillä nehän eläwät muiden kansalaistensa turwisfa. Kun sota raiwoo, suojelee waltakunnan sotawoima tänkaltaiistenkin kristittyjen taloja ja kyllä. Kylläpä silloin

telpaa istua kuin Noan arkissa sodankäynnin jumalattomuutta päivitellen. Nuo maailman lapset, ne kernaasti uhratkoot henkensä näiden rauhallisten kristittyjen puolesta, niiden tietysti ei tarvitse lähteä syytiseen toimeen. Se pyhyys on waan itsekkäisyyden kuffula. Mutta jos kerran koko yhteiskunta tämmöisiä kristittyjä olisi, niin merkittävää nähdä, kuinka semmoisesa maassa vihollinen hävittää maat ja talot, tappaa ja sortaa waimot ja lapset, ja kuinka miehet, pafoon kestävämmät, kristillisyyden nimesä pelastawat henkensä, koska hengen heittäminen ilman mitään tarfuitusta ei suinkaan ole kristillistä sekään.

Paljon on kyllä wäriä sotia käyty maailmassa, milloin ruhtinaiden itsekkäitä tarfuituksia warten, milloin kansojen turhan kunnianhimon ja saaliinpyynnön tähden. Mutta kristillinen sotamies ei saa, sillä se on hänelle mahdotonta, yksitähän kannaltaan arvostella syiden ja sodan oikeutta. Hänen täytyy luottaa, että se on oikea, mitä laillinen hallitsija ja yleinen kansan ääni päättää. Hänen sodankäyntinsä on kuitenkin aina siweellinen; sillä hän käy welwollisuuttansa täyttämässä. Ei ole missään tapauksessa historia hyväksynyt kinastelewia sotajoukkoja tahi satureita.

Ujewelwollisuus.

Mitä luonnollinen tunne welwollisuudeksemme sanoo, isänmaan ja kodin suojelemista ryhtäwää ja häwittäwää vihollista vastaan, sitä siis kristin-oppimmekin oikeutetuksi myöntää.

Kenenkä on tämä tehtävä?

Että mies on perheensä luonnollinen puolustaja, että hän on se, jonka tulee viimeiseen weripisaraan asti puolustaa turwattomia lapsia ja naisia, se on todistamattakin selwää. Kaikkina aikoina on tämä welwollisuus pidetty pyhäänä, kaikkien aikojen runollisuus on parhaalla innoistuksellaan

ylistänyt sankarin taistelua ja kuolemaa isänmaan edestä, ja arka petturi pidetty kurjimpana kurjista. Nainenkin, joka ei ole luotu itse miekkaa kantamaan, veristä tappelu=tannerta astumaan, antaakin jo luonnonvaistosta parhaimman ihailuksensa uroholle, joka on osoittanut miehuutta sodan tulisesä leikissä, ja parhaimpana palkintonsa pitää soturi hellän naisen kiitoksen, waikkapa se tulijikin hänelle ainoastaan seppeleenä ja kynneleenä hänen warhain peitetylle haudallensa. Naista wihättää miehen urhollisuus, samoin kuin miestä naisen kauneus ja suloisuus. Ja nainen, jonka asia on maailmassa enemmän kärkeä ja uhrata, kuin toimia ja taistella, hänen on tässäkin isänmaan puolustuksessa tämä jalon kärjimmisen osa. Hän ei walita surkeasti rakasta puolisoa, armasta isää, lemmittyä sulhoa, joka, welwollisuuttansa täyttäen isänmaata ja häntä kohtaan, kaatuupi miesten tappo=tantereelle; se on naisen suuruutta, hänen antimensa isänmaan alttarilla, että hän woi omat katkerat tunteensa, itsenäishydestä puhdistettuina, lohduttaa sillä, että pyhä welwollisuus on täytetty.

Tuo sulo tyttö, joka saapuu kaatuneen sulhonsa ruumiille, missä isä ja kansa katkerasti walittaa, hän jolta oli kadonnut, „ilon ilo, huojenmuskin huolen, Tuskan turwa, isä, weikko, sulho“, hän yksin ei waikeroi, waan lausuu nuo ijäti nlewät sanat:

„Kallein kaikesta, mi maassa onpi,
 Olit sylhähini suljettuna,
 Rahta wertaa kalliimpi nyt wielä
 Olet mulle mullan sulhosena.
 Enemp' on kuin elo, näin mä lempi,
 Enempi kuin lempi moinen kuolo! —
 — Murheell' ei saa wiettää muistoasi,
 Ei kuin sen, mi unhottuupi kohta;
 Sua itfewä on isänmaasi,
 Niinkuin kasteens itkee suwi-ilta“.

Ja mitä sanoo vastakohdaksi tuo tyttö, joka oli onnellinen saada pitää sulhonsa hengissä, tämä kun kurjasti pakeni welijien riivistä, säästääksensä henkensä armaallensa:

„Tee hauta mulle, äitini! jo päättyy päivät multa;
Paennut tappelua on tuo kurja sulho-kulta,
Mua muisti hän ja itseään, ja sua totellen
Hän petti toiwon welijien, maan petti isien“.

„Kun tuli muut, mut armas ei, ma luulin sureksellen,
Uroona hänen kaatuneen jo tappotanterellen,
Ma itkin, mutta suloinen ol' itku mielellein.
Tuhatton vuotta elää soin mä häntä surrakslein“.

„Woi äiti, yöhön pimeään ma etsin kaatuneista,
Mut kaswojansa armaita ei ollut kellään heistä.
Wiekkaassa tässä maailmass' en wiihdy kauempaa,
Kuolleisja kosk' ei ollut hän, mä toiwon kuolemaa“.

Tuskin löytynee sydäntä, jota ei kohoja korkeammalle lukien nämät jalot aatteet ja sanat. Se onkin wellostuneen siwistykseen mädäntyneimpiä hedelmiä, kun kuulemme naisen waikeroiwan miesten welvollisuutta isänmaan puolustuksen suhteen. Kun yleinen asewelvollisuus Suomessa la'ikfi julistettiin, olikin tawallista, että raitis kansan-nainen piti asiata warsin luonnollisena, ilahuttawanakin. „Jos minulla olisi waikka kuinka monta poikaa, kaikki minä sinne panisin“, sanoi eräs jalo nainen. Mutta ajatelkaat, wastasin minä, jos tulee tähtymys sotaan mennä. „Parempi sodassa kuin sodan jaloissa“, sain wastauksiksi. Mutta olenhan toiselta puolen kuullut tarpekseni, tuota surkeata walituswirttä: „hellät äidit wuodattawat khyneleitä, kun armaiden poikien tähtyy astua sotamiesriiveihin“. Oi hellä äiti! waro ettet saa pojastasi wuodattaa katkerampia khyneleitä, kuin niitä, joita wuodetaan isänmaan puolustuksesja kaatuneen uroon haudalle!

Wiehen on siis isänmaan puolustuksen welvollisuus. Mutta kenenkä oikeastaan? Jokaisen epäilemättä. Ei kuiten-

kaan jokaisen, sillä isänmaan puolustus on welvollisuuden ohessa myös miehen kunniaikain oikeus, ja sentähden suodaan tämä oikeus ainoastaan sille, jolla puhtaan maineen ohessa on täysi kansalais-luottamus. Banhimpina aikoina, jolloin yhteiskunnallisessa järjestyksessä orjuus oli sääntönä, oli aseiden kantaminen vapaan miehen etu-oikeus, aseisiin pukeminen samaa kuin kansalaisen täysi ikäisyyden tunnustaminen; orjan raskain kirous ja häpy taas se, ett'ei hän saanut aseita kantaa. Kun waara uhkasi isänmaata, ei tarwinnut kysyä, kuka astuu esiin sitä torjumaan, ei tarwittu arpa-astiaa. Jokainen vapaa mies tiesi paikkansa ja welvollisuutensa, ja raajarikko runoilija Tyrtaios, itse mahdoton aseita kantamaan, osasi, lauluisaan innollisesti ylistämällä urosten sankariryöt, kuoleman suloiisuutta isänmaan edestä, mahtawasti waijuttaa voiton saavuttamiseksi. Ensimmäinen ja kernaimmin tunnustettu aatelis-arwo on saatu tappelutantereella, ensimmäinen aatelis-sääty oli isästä poikaan polwentuwa sarja sotilaita, jossa ei wähintäkään tullut kysymykseenkään muuta, kuin että aatelmiehen, koska häntä enimminkin kunnioitettiin, myös oli welvollisuutena ensi riviin astua.

„Kun wiisitoista vuotta waan ma kerran täyttää saan,
 Käyn samaan sotaan minäkin, ja nälkään, kuolemaan,
 Miss' ankarimman sota soi
 Ja taajaan tulta salamo,
 En sinne käymätt' olla woi,
 Tiet' isäin astumaan“.

Tätä perinnöksi menewää aateluutta owat kansat kaikkina aikoina käsittäneet ja ihaellen tunnustaneet.

Mutta sodankäymis-tapa muuttui aikojen kuluessa. Se ei ollut enään, semmentin ampuma-aseiden keksimisen jälkeen, taistelua mies miestä vastaan, jossa suurin urhous, suurimmat ruumiin-woimat ratkaisiwat voitton. Sodankäynti muuttui taiteeksi, jossa joukkojen säännölliset liikkeet, niiden taitawa johtaminen, tulen tarkoituksen-mukainen suunnittami-

nen voittivat kaiken mieskohtaisen urhouden. Epäpäännölliset hyökkäykset, waikka kuinka hurjat, olivat turhat harjoitettua sotajoukkoa vastaan, eikä missään woinut mieswoima vastustaa taitavasti johdatettua ja harjoitettua sotawäkeä. Soturi ei tullut enää tehtäväänsä kelmolliseksi sillä, että hän mieskohtaisesti harjoitteli ruumiinvoimiansa ja aseidensa käyttämistä. Yksilönä sodassa ei ollut enään yksityinen mies, waan vähemmät tahi suuremmat joukot, jotka olivat harjoitettawat niin, että joukko toimieli yhtenä miehenä, ja että pienemmät joukot taas olivat luonnollisina ja luontewina renkaina kokonaisessa rautawerkossa, johon wihollinen oli kiedottawa. Soturitehtävä siis käwi eri ammatiksi, johon soturin tuli, ahkerilla harjoituksilla valmistaa itseänsä. Kutjumalla „mies talosta“, ei woitu enää ko'ota sotawoimaa, waan teuraslaumaa.

Näin muuttuneissa oloissa, ja koska tietysti sotilaswirka, opittuna ammattina, ei woinut olla joka miehen tehtävänä, syntyi asiain pakosta ja luonnollisesti niin sanotut seisowat sotajoukot, ensi aluksi pienempiä, ollen ne ainoastaan keränpohjana, jonka ympäri kansalais-sotajoukko liittäntyi, mutta aina suurempina, sikäli kuin nuo harjaantumattomat joukot käiwät lisää-wäkenäkin kelmottomiksi. Kun sotilastoimi näin oli joutunut elin-aikaiseksi ammatiksi, eri elinkeinoksi, ei se tietysti enään ollut mikään kansalais-welmollisuus. Mutta kuka oli siis astuwa tätä enimmiten huonosti palkattua ammattia harjoittamaan, josta oli suureksi osaksi kadonnut se wiehätys, joka on korkeimman welmollisuuden täyttämisessä?

Viikimpänä ajatuksena tarjoutui se, että tähänkin ammattiin, niin kuin muihin, tarwittiin eri luonnon-ominaisuuksia, että toisilla oli siihen sisällinen halu ja taipumus. Sotamiesten saamiseen käytettiin siis pestäuskeino. Yksi kaikki mintäläinen mies saatiin, yksi kaikki minkä maan kansalainen hän oli. Hän möi työnsä, jonka tarkeituksena on tappaa ja tulla tapetuksi, niin kuin toinen möi työnsä, jonka tarkeituksena oli maata tyntää tahi rautaa takoa. Niin kauan

kuin yhteiskunnalliset olot olivat epäwakaat, rauhallisen työn tulot niukat, sotatila mellein alituinen, ja siis jokaisen tuli walita, tahtoiko hän olla sodassa wai „sodan jaloissa“, karttui tämänkaltaisia wapaachtoisia riittäwästi. Sotamiespeesti ei ollut huonompi kuin renginpestikään, ja näemme tämän ammatin toimittamista pidetyn warsinaisena, joten safin miellyttäwänä elinkeinona. Niinpä keski-ajan ja nuden-ajan waiheissa. Sweitsin kansassa oli warsin tawallista, että nuoret miehet lähtiwät muutamiksi vuosiksi sotapalvelukseen, niinkuin mihinkä muuhun työn-ansiohohon hywänjä, oli se sitten minkä waltion palvelusta tahansa, missä waan paras palkka maksettiin. Syntyi eri luokka miehiä, jotka tarjosivat palveluksensa toisena vuonna toiselle, toisena toiselle waltiolle, aiwan niin kuin renki ainakin. Ei silittänyt juruisiaan onnellinen äiti tällaisen kylmettyneen ruumiin paaria. Häntä oli jo aikaa perheessä kadotettuna itketty; ei seppelöinyt hänen hautaansa armas tyttönjä. Kuka olisi sydämensä antanut moijelle kurjalle. Ei kaitunut runoissa isänmaansa edestä kuolleen soturin kunnia. Hän oli myhnyt henkenjä ja oli myhdyh kalun ostajalle suorittanut; siinä taikki.

Walheeksi oli tehty sana: „Ei ole kellään sitä suurempaa rakkautta, kuin että hän pani henkenjä ystävään edessä“. Henki oli tullut halvaksi kauppatawaraksi, Herran korkein lahja oli sopiwa pelipanos noppaslaatikossa. Oli aikoja, jolloin ruhtinaat saiwat hywät tulot myhden siweellisesti kadonneita ja keitä muutoin wäkiwallalla tahi houkutuksella kiedotuiiksi saiwat, wieraiden maiden sotapalvelukseen. Koko se siweellinen perustus, joka kannatti soturin toimintaa oli wajonnut.

Eipä ihmettä, jos kunnialliselta kansalaiselta katoji halu kilpailia paikasta niissä riveissä, joita suurimaksi osaksi täytti kaikkien maiden hyllyt. Mutta noita muka wapaachtoisiakin rupefi puuttumaan, waikea pestaajan tuopista wiljawaasti wuoti urhoutta karlaisewaa nestettä. Nimit olivat tähtettävät,

mutta mistä? Entisten hengenheimolaisista pakolla, jolleivät muutoin tahtoneet. Pidettiin siis warjin luonnollisena, että kaikenlaiset maankulkijat ja löyhät, kaikkeen muuhun keltottomat, olivat etupäässä omiansa sotamiesriiveihin pistettäväksi. Ja kun ei niitä riittänyt, täytyi alhaisen kansan antaa poikiansa täytteeksi, milloin milläkin perustuksella, niin ja niin monta tuhannesta asukkaasta, joko arwalla tahi niin, että lapsirikkaammista perheistä ensikädenä waadittiin tuoveri.

Että sotawäen-otto sellaisissa oloissa käwi kansan suurinmaaksi kauhuksi, sitä ei sowi oudoksua. Että kaikki siweellinen henki katosi näin koon- ja haalitusta joukosta, paitti mitä tuo te'ennäinen univormun kunnia oli siweelliseksi määrännyt; että palkinnoiksi tuosta muutoin palkattomasta sotamiesvirasta täytyi myöntää etu-oikeudeksi sotamiehille hurjan ja epäsiweellisen elämän wietämistä, se oli warjin luonnollista. Mutta että sen ohessa ainoastaan weriinen ruoska saattoi mokomasja joukosja pitää jonkinmoista kuria ja tarpeellista kuuliaisuutta woimasja, se oli sotamiesla'issa ensimmäisenä ja arwattawasti warjin perustettuna uskonfappaleena. Yhteiskunta luuli itsensä oikeutetuksi puolustukseheen ruokkimaan werikoiria, joiden himoja, kuten ainakin, pidettiin wireillä saaliin werijillä sijälmyksillä, mutta joita heidän waarallisuutensa tähden täytyi pitää kowissa lahleissa. Helposti ymmärrettävä on, että tällainen halpaa pidetty joukko warjin pian joutui ruhtinaiden leikkikaluiksi. Harjoituksissa ei tyyhty enään, mikä sodassa oli käytännöllisesti tarpeellista, waan mikä kunkin ajan ma'un mukaan näytti pulstealta ja korealta. Sotamiestä pinnistettiin luonnottomiin waatteisiin, käynti ei saanut olla ainoastaan luonnollisesti reipasta, waan koneenmaisesti pinnistettyä. Riwääri-tempot olivat moninaiset ja tuskallisesti mutkaiset, ja kaikkea tätä tyrkytettiin nyrkkin ja kämmenin onnetoman sotamiehen silmiin. Ja kun tämä lapsenleikki tyllästytti, niin sopihan koettaa parempaakin peliä. Sotajulistusta ei suinkaan lauan mietitty, kun noppaspeleä oli

walmiiksi asetettu, ja alttiiksi pantawana, kuten pelissä aina-
 fin, ainoastaan noppasten ja rahan menettäminen.

Onneksemme ja kunniaksemme eivät asiat meillä koskaan
 joutuneet warfin tälle kurjalle kannalle. Ruotsin wanha
 kansallinen wapaus, joka oli meillä samalainen, molempien
 kansojen sotainen henki ei sallinut sotamieswiran alentumista
 tällaiseen kurjuuteen saakka. Maakulkijoita ja löyjiä täällä-
 fin tuomittiin sotapalvelukseen, mutta ne olivat sen verran
 vähemmistössä, ett'eivät ne woinheet tykkönään jaastuttaa sota-
 palveluksen mainetta. Kuinka muutoin sotamiehiä ko'ottiin
 on wähän epäselwää. Pestattuja rykmenteja on aina ollut,
 mutta sen ohessa sotamies-ottoa, ei kuitenkaan arwalla. Ei
 mahtanut olla niin warfin waiketa neuvotteluilla wäestön
 kesken saada tunnustetuiksi, kelle kohtuullisesti oli sopiwin
 astua riiveihin.

Mutta noin kahjijataa vuotta sitten lasi kuningas Kaarle
 XI undet perustukset sotamieslaitokselle Ruotsissa ja Suo-
 messa, asettaen n. k. ruotulaitoksen. Se lähtee taas siitä
 ylewästä aatteesta, että isänmaan puolustus on kunniallisen
 kansalaisen wapaachtoisesti suoritettava welwollisuus. „Mies-
 talosta“ on ruotulaitoksessa uudestaan tullut perustukseksi;
 ja misjä ei jola talosta riittänyt tahi tarwittu miestä, siellä
 sai muutamit talot yhteisesti panna miehen heidän keskenäi-
 sen suostumuksensa mukaan. Tämä mies, niin kuin hänen
 komentajansakin, pysyi entisellään kansalaisena ja maanwielji-
 jänä, hän waan käytti jonkun osan ajastansa, saadaksansa
 sitä vielä wähäpätöistä harjoitusta, jota sen aikainen yksiu-
 kertaisempi sotatapa waati. Antakaamme tähdellisen kunnioi-
 tuksemme tälle laitokselle, joka taas puhdisti soturikilwen
 firrkaaksi monen aikaisesta häpäisewästä ruosteestaan, tehden
 isänmaanpuolustuksen kansalaiswelwollisuudeksi. Ja ruotu-
 sotamies on tätä welwollisuuttansa mitä loistawimmalla ta-
 walla täyttännyt, puolustaen maatansa sen rajojen sekä sija-
 että ulko-puolella. Hän on taas wirittänyt ihmisten muis-
 tiin, kuinka jalo on taistelu ja kuolema isänmaan puolesta,

hän on taas saanut runoilijan säveleet isänmaallisuutta raikkumaan, ja suomalaiselle ruotu=jakoiselle armeijalle on juuri sentähden tullut se onni, jota Aleksanteri suuren tähtyi katkerasti kaiwata. Hän, jonka maine täytti koko sen ajan tunnetun maailman, ei woinut löhtää soturin parasta palkkiota, hänen sankaritöitänsä laulavaa runoilijaa, mutta tuolle pienelle Suomalaiselle kansalais-armeijalle on Runeberg pystyttänyt muisto-patsaan kaikiksi ajoiksi, jota Homeron sankarit saawat kadehtia. Eihän löythyne Suomesa yhtään nuorukaista, yhtään miestä tahi naista, jonka filmä ei ole sädehtinyt Wänricki Stoolin Tarinoita lukiesansa. Siinä säilyhy Suomen armeijan kunnia iäti nuoresa loistossaan, eikä se yhjistään, waan siinä on koko Suomen kansa, sen miehet niin kuin sen nuoret naisetkin, jaloimmasa puwussaan kuwatut.

Panen tähän jäähywäisiksi tuolle isänmaansa kiitollisuutta niin suuresa määräsä ansainneelle ruotufotamiehelle, sen nerollisen ja sattuman kuwauksen, jota hänen omituisuudestansa antaa J. W. Snellman: Semmoisia sotamiehiä ei ole maailma vielä koskaan nähnyt. Luonnollisesti emme tarkoita sanoa: niin urhoollisia, niin kestäviä; semmoinen kansallishylypeys olisi turhamaisuutta. Mutta näissä sotamiehissä on kaikissa Ficandt'in luonne, se, että ne tekewät sotaa, samoin kuin tekewät työtänsä omalla tilallaan. Se on welwollisuutta; se on tehtävä; ja kun kerran pääsewät wanhtiin, on niiden tuimuus suuri ja arweluttawa. Muutoin rauhaisat, suopeat, inhimilliset, lämpeän tunteen lähde wirtaawana sywyhdesä ja sopiwissa tiloissa pinallekin wälähtävä, saattawat he sellaisen tuimuuden hetkesä oikein riemulla surwaiستا painettinsa wihollisen rintaan. He tietäwät enemmän kuin muut sotamiehet, että owat kotiansa puolustamassa. Sillä oikeastaan he owat rauhallisia talonpoikia. Eiwätpä sotaa rakasta. Urhouden mitali saattaa olla heille mieleen. Mutta he siitä kernaasti luopuisiwat, jos pääsisiwat takaisin torppaansa, waikk' ei yksikään sinne palaja, jos

faisikin, niin kauan kuin sota kestää. Ei ole päivätyö tehty loppuun; vihollinen on vielä maassa; ja tämäkin työ, eikä yksistään torpan hoito, on ruotusotamiehen tehtävänä”.

Pyösköön aina sama jalo luonne Suomen sotureissa, vaikka itse ruotujärjestys ei enään ole sopiva. Päällikkö-kunnan oppi ja harjoitus vaatii meidän aikanamme enemmän, kuin että sekin voisi olla maata viljeleviä kansalaisia, niin kuin entiset ruotu-upseerit; mutta ainoastaan sillä ehdolla kelpaa se maata viljeleväin kansalais-soturien koulutajaksi. Ruotulaitos laskee koko puolustuskuorman maata viljelevän väestön hartioille, se on sen ohessa yllön kallis laitos; sillä se on tavallansa oikeastaan reservin kaltainen, ja aina on ruotuväen ohessa pidetty pestattujakin joukkoja. Vihdoin ei ole ruotumiehellä harjoitettua miestä, joka voisi hänen sijansa täyttää, milloin tämä sija sodassa avonaiseksi tulee; sillä se waramiehistö, joka vähitellen ruotujako-laitokseen oli järjestetty, oli koviin harvalukuinen. Näillä perusteilla on tuo siiveellisesti hyväksyttävä ruotulaitos mahdoton tämän ajan sodankäynnin tawalle. Tuo pestattu tahi ryöstetty sotawäki taas on käynyt ajan siiveelliselle tunteelle iletäväksi. Oli kehitettävä keino, millä soturin tehtävä taas tulisi korkeimmaksi miehen kunniaksi, ja sen ohessa nykyajan sodankäynnin vaatimukset saataisiin tähtetyiksi.

Tämä uusimman ajan aate on asevelvollisuus. Perustuksena sillä on taas jokaisen miehen welvollisuus olla isänmaan, kodin ja perheen suojana ja turvana, ja se edellyttää, että tämä tehtävä, josko raskaana, semmenkin tänä aineellisten etujen ja hyvänvoinnin aikakautena, kuitenkin vielä innostuttaa jokaisen jalon miehen sydäntä. Soturitoimi lakkaa asevelvollisuutena taas olemasta wakinainen wirka, ammatti, elinkeino, jota koko elinajaksi harjoitetaan, ja muuttuu kansalliseksi luottamustoimeksi, joka on samaa laatua kuin waltiöpäiwämiehen ja kunnallisten toimitusten suorittaminen, yhtä kunnioitettu kuin nämätkin, joista niinkään walittu ei saa kieltäytyä muuten kuin laillisten esteiden nojassa. Ja

niinkuin valtio on oikeutettu vaatimaan jokaiselta kansalaiselta ne oikeis-tiedot, jotka ovat välttämättömät kansalliselwelvollisuuden täyttämiseksi muilla aloilla, siis jonkun vähemmän määrän koulu-oppia, vaikka ei kaikilta samaa vertaa, niin asevelvollisuudenkin suhteen on jokin valmistava itseänsä siihen kykeneväksi, vaikka ei samassa määrässä. Päällikkökunnalta vaaditaan sotataittoa, jota on mahdollinen saavuttaa ainoastaan niin, että soturivirka on sille varsinainen elintaitoinen virkansa. Sotapäällikön täytyy päällikkökunnan saada palkka, niin kuin wakinäisten virkamiesten ainakin. Mutta tavallinen sotamies käy ainoastaan vuorostaan kansalliselwelvollisuuttansa täyttämässä, josta ei voi olla kyllään palkkaa. Totta on, ett'ei ole mahdollista sovitaa tätä selwelvollisuutta ihan samantapaisesti kaikille. Toisille täytyy antaa täydellisempää, enemmän aikaa koulutusta ja harjoitusta kuin toiselle; täytyy määrätä, kuka on ensijärvä ja ensi rivissä astuva vihollista torjumaan. Mitään muuta keinoa siihen ei ole, kuin tarjominen etusijat vapaaehtoisille, mutta jos niitä ei tarjou, on arwalla ratkaistaminen. Tämä ei kuitenkaan ole mitään sotawäen-oton kaltaista. Sillä arpa on yhtäläinen ylhäisimmälle ja rikaimmalle, kuin alhaiselle ja köyhällekin. Sotamiestä-riveihin ei tule parhaasta päästä siwelligesti kadotetut, waan kaikki yhdenikäiset nuoret miehet, semmoisina kuin ne kodusssa ovat kaswaneet. Kasarmisssa tulewat ne samaan tahti samantapaiseen seuraan, joka heillä muutoinkin kotiseuduilla oli. Ei jowi enää sanoa, että ne joutuwat huonoon seuraan, jollei tahdota wäittää, että Suomen kodusssa ylipäänsä henki on huono.

Ei ole siis satunnaista, tahti ylipäänsä seurauksena tapojen hienoutumisesta, että asevelvollista sotamiestä koulutellaan warjin toisella lajilla kuin noita entisiä pestatuita tahti muilla keinoilla kokoon=haalittuja sotajoukkoja. Eri koulutus on välttämättömänä seurauksena niistä eri aineista, jotka tekewät asevelvollisen armeijan, ja siitä eri periaatteesta,

joista asewelwollisuus lähtee. Bestatun sotamiehen kohtelussa oli tuo tunnettu peri-aate: joka leikkiin menee, se leikin kestäköön. Mutta asewelwollinen sotamies on kansalainen welwollisuuttansa täyttämässä ja hän waatii tulla täysi-arwoisena kansalaisena kohdelluksi. Bestattu sotamies oli elinajaksi tahi pitkäksi ajaksi teurastaja-ammattiin antautunut, hänen kiihkonsa oli pidettävä wireillä hurjassa elämässä; asewelwollinen sotamies taas lähtee puhtaana puhtaasta kodista ja palaa sinne pian takaisin. Koti on waatiwa niitä, joiden johtoon nuoret miehet owat annetut, kowalle tilille siitä, minmoinen tämä johto on ollut, palaako nuori mies kotiin yhtä puhtaana kuin hän sieltä lähti, ainoastaan warustettuna uudella miehellisillä hyweillä.

Kun siis Suomen isät ja äidit lukewat esim. Suomen nyhtyisen kenraali-kubernöörin ylewät objeet suomalaisien asewelwollisten pataljoonain päällikkökunnalle, asewelwollisten nuorten miesten kohtelusta, kun samaa isällistä ja inhimillistä mieltä huomaamme kaikissa niissä kirjoituksissa, mitkä ylhäisemmiltä tahi alhaisemmilta owat lähteneet ja wertaamme sitä siihen, mitä tiesimme entisestä sotamies-pidosta, niin ei tarwitse meidän uskoa, että tämä olisi waan jotakin hetkellistä lohdutusta nuorille asewelwollisille; se on päinwastoin pyhäwäisenä seurauksena uudesta peri-aatteesta. Upseeri on nyt kansalainen, joka ottaa opettaaksensa toisia arwossa pidettyjä kansalaisia.

Tästä älköön kuitenkaan kukaan tulko siihen luuloon, että sotawäessä milloinkaan mikään mielo lellitys olisi mahdollinen tahi paikoillaan. Sotakuri on ja sen täytyy olla ankara. Mutta se ei alenna wapaata kansalaista, että hän yhteiskunnassa elää ankaran lain alla, jonka ankaruuden wälttämättömyyttä hänen järkensä käsittää. Ainoastaan mieliwasta on häpäisewä ja hyljättävä. Sotajoukon omaaksi säilymiseksi on siellä ehdoton kuuliaisuus wälttämätön. Päällikyhdydelle on kaikissa tiloissa osoitettava täysin määrin se kunnioitus, jota sotalaki heille waatii. Tässä ei ole mitään

orjuuden ja orjamielisyiden wivahdustakaan. Päinvastoin. Niiden, joiden täytyy kerran yhdessä astua kuolemaa kohti, niiden täytyy jokapäiväisessä käytöksesäänkin osoittaa, että heidän tehtävänsä on mitä vakavinta laatua, ja että siinä kaikkein sopimaton tuttavuus, ja huoleton käytös toisiansa, saattilla sitten päällikkyyttä kohtaan, on peräti hyljättävä.

Mikä rikos tapahtuu, siinä rangaistus seuraa, niin yhteiskunnassa kuin sotajoukossakin. Sitä ilman ei voi kumpikaan pysyä. Mutta niinkuin vaarassa ja piiritystilassa olewan yhteiskunnan lait ovat ankarimmat, niin sotajoukonkin, koska vähäpätöinen laiminlönti saattaa tulla kaikille turmioksi. Sotamiehen täytyy jo rauhan aikana oppia käsittämään, että ainoastaan welvollisuuden tarkimmissa ja silmänräpäyksellisessä täyttämisesä on yhteinen pelastus. Eihän ankarakaan laki ole raskas noudattaa, kun se ei ole mielihaltainen eikä sen rankaistukset häpäisewät. Rankaistu itse, niinkuin hänen kumppaninsakin hymärtävät, että semmoinen laki on tarpeellinen yhteiselle menestykselle ja ne pysyvät vapaina kovankin la'in alla, koska ne siinä noudattawat ainoastaan, mitä järki oikeaksi myöntää.

Suomen Kansan asema.

Ei ole Jumala sallinut kaikkien yksityisten ihmisten eikä kaikkien kansojenkaan saada yhtäläistä kohtalon osaa maailmassa. Toiselle rikkaus, toiselle köyhyys, toiselle helpot päivät, toiselle raskas työ. Pintapuoliselle tarkastajalle nähtävät tällaiset erinkaltaisuudet warsin suurilta, jopa kohtuuttomilta. Mutta syvemmältä tutkien huomaamme, että jokaiselle tässä maailmassa riittää omituisia surujansa, waan toiselta puolen, ett'ei mikään kohtalo ole niin tuifi synkkä, ett'ei ihminen voi siinä onnellisenaakin elää, jos hän pysyy järkähtämättömänä oikean palveluksessa, eikä itse itseänsä ylön=anna. Rehellisellä työllä ansaittu jokapäiväinen leipä,

ja jäästäväisyydellä päivä päivästä helpontunut ja parantunut toimentulo, antaa työntekijälle varmaankin suurempaa sifällistä tyytyväisyyttä, kuin voi koskaan nauttia laiska perinnön-syöjä, joka kesken ylöllisyyttä ja rikkauden nautintoa walittaa — ikävyyttänsä. Emme tällä tarkoita hanffia köyhälle tahi onnettomalle mitään silmänlumeita, että hän vaan pyyhisi siivona, antaen rikkaan rauhasa nauttia hänen onneansa. Jumalan lahjat ovat hyvät, ja kiitollisuudella vastaanotettawat. Paljon hyvää on se saanut, joka näitä lahjoja runsaasti omaa. Mutta joka omaakin tilaansa kokuuullisesti armostelee, hän tulee pian huomaamaan, ett'ei hänen ole mitään walittamista eikä feltään mitään kadestamista.

Welttona wenyh etelämaiden poika tuuheiden lehtojensa siimekksesä, helmasa suloisen luonnon, jonka uhkuwista utarista hän kättänsä ojentamalla voi runsaasti tuottaa kaikki tarpeensa. Mutta sifisikin ovat hänen päivän paahdossa weltostuneet jäntereensä liian löyhät, ja tuo käsiwarssi liikkuu parhaiten surkeassa almunpyhynössä, tahi pistää salamurhaajan tilarin turwattoman matkustajan poween, saadaksensa tahrattua kultaa. Runsas, uhkuwa luonto on kuitenkin hyvä lahja sekini, emme sitä halpana pidä, mutta emme sitä kadestikaan. Suomalainen on tyytyväinen, kun hänen rautainen kouransa on woittanut pohjan waltawan herran ja saattanut inhimillisen wiljelyksen edistymään ikuisen lumen rajoihin saakka. Hänen maansa on ankara, mutta armas äiti, joka arwelee, ett'ei muu kuin ahfera ansaitse palkintoa.

Sankari-töidensä maineella täyttävät suuret kansat sodan ja rauhan toimisissa historian lehtiä. Ne astuwat ihmiskunnan esiriweisä, luoden uusia sivistys-muotoja, lewittäen miekkansa ja henkensä wallan laajalle maailmaan. Mutta niinkuin saituri öinpäiwin wartioitsee salatut aarteensa warakailta ja ruosteelta, niin tähtyy niidenkin seisoa, miekka paljastettuna, siwääri kohdistettuna waltaansa puolustamassa wälewämmältä, eikä sittenkään ole mahtawinkaan kansa woi-

nut estää vihollisten hevostarvioita hänen maatansa tallamasta. Emme halveksi kansallis-kunnian loistoa, mainehikasta historiata, mutta tyytyväisenä wiittaa Suomalainen taistelleensa omantunnon ja inhimillisen wapauden puolesta Leipzigin, Pützen'in ja Gorni Dubniaf'in tantereilla, ja että hän itsellensä on woinut suojella omaa armasta, waikka köyhää ja kylmää isänmaatansa.

Historian ifossa jaossa tosin ei tullut Suomen suwulle osaksi noita maailman muhewia palstoja. Mutta maaperä, jossa ihminen astuu, ei olekkaan vielä isänmaata; siksi sen muuttaa wasta kansan henkinen ja ruumiillinen työ. Kauas pohjanperille tuli Suomen kansa syhättyksi. Olkoon niin, sillä ei ollut kenties kylläksi aineellista woiamaa, woittaaksensa wiljawampia ja suopeampia aloja; mutta siinä, mihinkä historiallinen kohtalo sen wihdoin asetti, on se pitänyt paikkansa niin, ett'ei sen tarwitse itseänsä häweta.

Onneksi jaa se Suomen kansan haara, joka tähän maahan saapui, lukea, että sen maa-ala on merien ympäröimä, jonka kautta kansa pääsi merien välittömän yleisen inhimillisen sivistyksen yhteyteen. Joutuessaan mahtawien ja wieraisten kansallisuuksien ahdistamaksi, ennen kuin sen omat yhteiskunnalliset laitokset oliwat saaneet riittäwää tukewuutta, oli sillä kuitenkin se onni, että se joutui yhteyteen Ruotsin kanssa, jossa kansalais-wapaus oli alkuperäinen, ja jonka yliwoiama ei ollut niin suuri, että sen olisi ollut mahdollinen tyhkönä masentaa Suomalaiusten ominaista kansallishenkeä. Suomi oli tosin Ruotsin maakuntana, mutta maakunta, joka joskus asetti kolmannen osan yhteisestä sotawoi-
masta. Kalliina perintönä tästä yhteydestä on Suomella uskonto, wapaat yhteiskunnalliset olot ja la'it, joita se koko sydämensä innolla rakastaa ja ylewät muistot riemuu ja surun päiwiltä. Suomen kansalla on siis jo alusta alkain paljon, josta sen tulee olla kansojen kohtalojen Johtajalle kiitollisna, waikka sille ei ollut suotuna kansojen korkein asema; täydellinen omantekeisuus. Ei tydekkään sentähden Suomen

kanjan tunteissa sitä ketteruutta Ruotsin kansaa vastaan, mikä tavallisesti on valloitetuissa valloittajaa vastaan. Kernaasti täytyy myöntää ne edut, joita Suomi sai yhdistyksestään Ruotsin kansa, ja kiitollisessa muistossa täytyy niitä pitää, niinkauan kuin ei tahdota tästä kiitollisuudesta rakentaa mitään esteitä vastaiselle itsenäiselle kehityksellemme.

Tämän yhdistyksen aikana kasvoikin Suomenmaa siksi rakkaaksi isänmaaksemme, jona se nyt on. Täntewin käsin ovat esi-isät raataneet tätä maata wiljellyksi ihmis-asunnoksi. Lupumatta ovat he kestäneet, waikka hallat jäätiwät toivotut sadot. „Waikka kofee, eipä hylkää Herra:“ sillä kufistamattomalla turwalla ovat he „panneet leipään puoliko petäjätä, laittaneet ojat leweämmät, mutta tulon toiwoneet taiwahaasta“. Ja meille ovat ne sen tehneet, siksi että meillä olisi se keshytetty luonto, joka nyt suo meidän elää turwallisempaa elämätä. Heidän luunsa ovat kätketyt tämän maamme poween, he ovat tietämisenä ja oman urhean henkenä jättäneet meille perinnökki, ja sentähden on tämä maa meidän, sentähden tahdomme kehittää heidän tietämistänsä ja henkeänsä, jättäen kaikki waloisempana, launiimpana nouswille sukupohwille.

Eikä ainoastaan luontoa vastaan ovat he taistelleet. Yhtämittäisena „sota laaksoisjamme soi“, ja wahwana muurina ja etuwartijana suojeliwat isämme yhteistä waltakuntaa, waikka tosin usein niin synkeissä oloissa, että on melkein mahdoton käsittää, kuinka olisi heidän kohtalo woinut kalamakki muuttua. Oletko lkenut Suomen kanjan historiaa, jinä Suomen mies? Wasta silloin voit käsittää, mitä sinun puolesta ovat tehneet esi-isäsi, kuinka sinun tulee niiden maata, isänmaata rakastaa. Huomaat siitä, kuinka suora welwollisuuden täyttäminen aina muuttuu onneksi, aina kantaa sinuttuja hedelmiä. Ei woinut meidän esi-isämme aawistaa, että niiden jälkeläisten tulisi elää onnellisina sen kanjan yhteydessä, jota vastaan he weriwihollisina taistelivat. Mutta jos olijwat ennen aifojaan wäshyneet weltoisti

pettäneet welvollisuutensa täyttämistä, jilloin ei warmaan-
kaan olisi meidän asemamme se, mikä se nyt on. Mikä
kallis oppi meille: te'e aina welvollisuutesi viimeisiin saakka,
järjeistelemättä, ja luota että Jumala johtaa sinua tällä
tiellä toivotuille perille. Sotilaspoika kertoo sinulle lyhy-
käisesti esi-isiesi elämäkerran:

Lapuan kentäll' isäni kuol' liki lippuaan,
Sen ainoon kerran waaleni sodassa, sanotaan!
Utilla, eestä Kustawin,
Mun ukkon' unpui werihin;
Ja fortuipa sen isäkin
Lappeella kuolemaan.
Näin heidän käwi, kaikki sai he wertaan wuodattaa;
Mut' elo tää ol' ihanaa, tää kuolo kunniaa!

Ja sentähden on tämä maa meidän oma, meidän rakas
isänmaamme, jota tahdomme ja olemme alttiit ja welvolliset
puolustamaan.

Mutta aika tuli, jolloin Suomen tuli kasvaa pois
maakuntatilastaan. Se oli Herran palkinto sen kestetyistä
wainwoista ja kärsimyksistä, ja se on Suomen kansan kunnia,
ett'ei se mielivaltaisesti jouduttanut sitä hetkeä. Se taisteli
wieläkin taistelun, joka nyt jaloimmasti kohottaa sen kan-
sallista itsetunnetta. Entisille oloillensa osoittamalla uskollis-
suudellansa antoi se wakuutuksen uskollisuudestaan unde-
sassa-
fin asemassansa. Siinä olemme saaneet pitää mitä meillä
oli kalliinta: uskontomme, perustuslakimme, kansalaiswapan-
temme, yhteiskunnalliset olomme; mutta me olemme sen li-
säksi saaneet kansallisen omantakeisuuden, jota meiltä ennen
puuttui.

Eikö siis Suomen miehellä ole isänmaata, kuinka for-
teassa merkityksessä sitä nimeä tahdottaneekin käsittää? Täällä
owat taistelleet „auroin, miekkoin, mietteihin“ esi-isät, täällä
lepävät heidän luunsa, täällä elää heidän henkensä. Suomen
walta-istuimella owat istuneet sarja omia suuriruhtinoitamme,

jotka ovat olleet meille lempeitä, oikeellisia hallitsijoita, joita Suomen kansa jaloimmalla rakkaudellaan voi rakastaa ja muistaa. Isänmaallamme on omat rajansa, ja ne ovat olleet vihollisilta varjeltuna enemmän aikaa yhtämittä, kuin melkeen yhdenkään muun kansan. Näiden rajojen sisällä olemme saaneet rauhassa tehdä työmme, eikä ole lukuun sen tuotteita meiltä ryöstänyt; kansallisuutemme on ollut suojelutuna ja se väestön osa, joka on suomea puhuva, on saanut äidinkieltensä oikeudet yhä enemmän tunnustetuiksi. Meillä on Suuriruhtinaastamme suorastaan riippuva hallitus, kansan edusmiehet saavat kokoontua määrä-aikaisille waltiopäiwille lausumaan Hallitsijallensa kansan tarpeita ja toivomuksia ja kehittämään la'inlaatumustamme uusien aatteiden ja tarpeiden mukaan. Ei ketään woida sortaa, sillä jokaisella on helppo pääsö lain turwiin, ja jos hän kuullee wäärhyttä kärjineensä, saa hän wedota itse Majesteettiin.

Eikö siis ole Suomen miehellä isänmaata! Eikö hän ole oikeutettu, niinkuin welwollinenkin sitä puolustamaan, niinkuin sitä isät ovat puolustaneet. Ahtaimmissa oloissa ovat ne saattaneet Suomalaisen nimen niin kunnioitetuksi, että me joka paikassa woimme ilolla tunnustaa, mistä alkujuuresta olemme, ja että oma sydämemme korkeasti sykkii, kun Runeberg'imme kanssa huudahdamme:

„Myös olen Suomalainen“.

Mutta kiittäessämme Jumalaa siitä, mitä hän meille on suonut, tulee meidän ymmärtää, että mitä suurempia etuja me nautimme, sitä suurempia welwollisuuksia meillä on. Kun maamme on saanut nauttia rauhan suloisuutta enemmän aikaa kuin ennen koskaan, on siihen syynä se, että olemme eläneet yhteydessä suuren ja mahtawan Wenäjän kansan kanssa, jonka miekkaa ei ole ollut hywä tupesta hokuttaa. Meillä on Wenäjän kansan kanssa myös yhteinen Hallitsija. Olemme siis Keisari Aleksanteri II:sen sanojen mukaan „jäsenet siinä perheessä, jonka pää Keisari on“. Eikä meidän sentähden tarwitse herjetä olemasta Suomalaisina;

„pysylää aina rehellisinä Suomalaisina“ sanoi sama jalo ja ikimuiistettava Hallitsijamme. Meidän welwollisuutemmein siis ovat ainoastaan omaa hallitsijatamme ja isänmaatamme kohtaan, ja sen kautta tähtämme welwollisuukijamme siinä kansojen perheessä, jonka isäntänä yhteinen hallitsija on.

Semmoinen on Suomen kansan nyhinen asema.

Suomen asewelwollisuus-laki.

Jos mikään kansa maailmassa, niin kyllä todellakin Suomen kansa, on koko historiallisella aikakaudellaan tähtännyt yleisen asewelwollisuuden, jopa kaikissa sen muodoissa. Maamme oli koko Ruotsin aikana niinkuin piirretty kaupunki, jossa toiset kantawat miekkaa, ja jossa se wäestö, jota ei siihen kykene, työskentelee kulin alallaan, soturille ruokaa ja muita hänen tarpeitaan hankkiaksensa. Semmoisissa tiloissa ei kysytä rauhallista edistymistä, eikä inhimillisiä oloja yleensä. Se, joka on weteen hukkumaisillaan heittää mielellään syhyhteen häntä raskauttawan tawara-myhyn, olloonpa se waitka kuinka kallisarwoinen. Siinäpä se salaisuus, jota usein ihmetellään, kuinka Suomen maa ja kansa Ruotsin aikana oli mahdollinen kantamaan niin suunnatonta sotakuormaa, pitää niin lukuisia sotajoukkoja jalkeilla. Sotajoukko oli kaikki, ja kaikki sille alttiiksi pantiin. Mitään warjinaista inhimillistä oloa ei silloin ajateltukaan, ja sen tähden kärsittiin werrattain helposti muut yhteiskunnalliset puutteet, woutien kiskomisia ja ylhäisten wäkiwaltaa; eihän sodassa pienet haawat firwentele.

Kun siis meidän aikanamme pannaan kysymykseen, kuinkapa mahtanee Suomen kansa jaksaa omaa sotawoimaa jalkeille panna, ja kun moni pitää tätä turhana ruikutuksena, koska nuka Suomen kansa, ollessaan wähälukuisempänä ja köyhempänä, jaksai sitä suuremmassakin määrässä tehdä, niin ei asia kuitenkaan ole niin warjin helposti ratkaistu. Kerran

tohi pääsee kaupunki piiritystilastansa, eikä silloin enään jakseta, mitä henkeä torjuessa jaksettiin. Muutkin inhimilliset tarpeet rupeavat tuntumaan, haavojen ja tilanparantaminen käy oikeutetuksi vaatimukseksi. Yhteen ainoaan kansan tehtävään ei siviili käyttä koto sen tuottavaa voimaa. Baltion tarpeet ovat pidettävät sopivassa tasapainossa, eikä veroitus tehtävä niin rasittavaksi, että se kuiwattaa itse tuotannon lähteet. Mutta yhtä vähän saa mikään kansa, jos se tahtoo kansana pysyä, julistaa itsensä kykenemättömäksi täyttämään wälttämättömiä yhteiskunnallisia ja waltiollisia tarpeitansa. Antakoon silloin hallintonsa, opetuslaitoksensa, puolustuksensa, itse olemisensa urakalle. Kyllä urakkamiehiä ilmaantuu.

Kun maamme Suuriruhtinas antoi 1877 vuoden Säädyille esityksen maanpuolustuksen asettamisesta yleisen asewewollisuuden kannalle, ei ollutkaan mitään puoluetta eikä yksityistä waltiopäiwämiestä, joka ei olisi myöntänyt wälttämättömäksi jonkunlaisen sotawoiman asettamisen. Nuo mielipiteet, joiden koto wiisaus piilei säwyhisessä lauseessa: emme kellenkään pahaa te'e, eikä kukaan meille, ne reuhoiwt ai-noastaan waltiopäiwien ulkopuolella, niiden joukossa, joiden ei tarwinnut ottaa asian ratkaisua edeswastauksellensa, ja jotka siis wapaasti saiwt pauhata toisena päiwänä yhtäälle, toisena toisaalle.

Itse waltiopäiwillä kiisteltiin ainoastaan siitä, millä tavalla sotawoima oli järjestettävä. Warsin vähäinen wähemmistö puolusti ruotu-armeijan uudestaan asettamista. Ei ollut monellakaan rohkeutta wäittää, että maan puolustus piti pantaman maanwiljelijän yksistään kannettavaksi. Sopii siis sanoa, että yleinen asewewollisuus yksimielisesti hywäksyttiin. Eikä woinakaan muu kuin piintynyt itsekkäisyys kieltää suostumustansa niin jalolle periaatteelle, kuin sisältää asewewollisuus-lain 1:nen pykälä: „Waltuistuminen ja ifänmaan puolustukseksi jokainen miespuolinen Suomen kansalainen on asewewollinen“. Erimielisyys syntyi walti-

naisen sotajoukon asettamisesta. Joku waikka kuitenkin pieni vähemmistö tahtoi sitä ko'ota pestaamisella, niin että yleisen asevelvollisuus ulottuij ainoastaan reserviin.

Tämä vähemmistö hyväksyi siis tuota aatetta, että muka muutamissa ihmisissä on sisällinen halu ihmis-*teuras-*tamiseen, joka ajatus, jos se olisikin tosi, woisi ainoastaan johdattaa siihen, että mokoma onneton ja surkea taipumus pitäisi kaswatuksella ja opetuksella poistettaman. Mutta vähemmistön siweys-*oppi* oli päinvastoin, että yhteiskunnan tulee näitä tällaisia haluja edistää ja kiihoittaa, niin kuin wanhasa Romassa syötettiin ja harjoitettiin gladiato-reita. Wapaaehtoisuuteen luotti vähemmistö kuitenkin warsin vähän, sillä asevelvollisuuslakikin säätää: „ennenkuin arwanheitto alkaa, kehoitetaan niitä kutsuttuja, jotka etupäässä tahtowat wakinaiseen palvelukseen astua, sitä ilmoittamaan“. Jos siis vapaaehtoisia riittävästi ilmaantuisi, niin ei ollut mitään eroitusta vähemmistön ja enemmistön mielipiteiden välillä. Mutta vähemmistö arveli kaiketi, että warwääjän kilijewä kulkaro ja läikkywä pullo wasta saakin asianomaisia tajuamaan myötä-syntyneitä taipumuksia.

Josainen kansa, siinä tilassa missä Suomen kansa tätä nykya on, olisi epäilemättä riemulla otaksumut niin werrattain helpon ja kaikin puolin oikeuden kannalle rakennetun asevelvollisuus-lain, kuin se mikä asevelvollisuus-walioikunnan mietintönä asetettiin Säätyjen keskusteltawaksi. Mutta epäilemättä taistelivat waltiopäiwämiehet kowan sisällisen taistelun, ennenkuin pääsivät luojaan wakuntukseen, mikä oli tässä asiassa tehtävä. Sillä warmaan ei yksikään heistä itseltänsä salannut, että Suomen kansan tulewaisuus pitkäksi ajaksi ratkaistiin sillä äänestyslipulla, minkä sillä kerralla laskeettiin äänestys-astiaan. „Juhlallinen tosin on se hetki, jolloin undestaan tarjotaan Suomen kansalle omat aseet oman maansa puolustukseksi“, lausui eräs waltiopäiwämies jonka sanoja kerromme, sen werran kuin muistamme. „Suomen kansa on samassa tilassa kuin Millen, jonka syntyessä hä-

nen äidilleen oli ennustettu, että pojan piti sodassa kuolla. Hellä äiti päätti tehdä Jumalien sallimusten tyhjäksi, kasvatti pojan tyttönä tyttöjen seurassa, ja lähetti hänet sellaisena lauas pois, missä hän päiväkaudet kehräsi lankoja toisten tyttöjen kanssa. Mutta Jumalat eivät unohtaneet lemmitiänsä. Eräänä päivänä ilmaantui heidän lähettiläänsä kehäävien tyttöjen pariin. Siellä paljasti hän wälkkyvän miekan, lyhyen kuka tytöistä tahtoi tämän leikkikalun. Afhilleyn sankarihengi heräsi; hän tarttui miekkaan, hänen kohtalonsa oli rakkautta. Nuorena kaatui hän sodan werisessä leikissä; mutta hänen maineensa elää läpi vuosituhansien. Hän olisi woinut elää ikälopulsi äijäksi, mutta ei kaikuisi silloin hänen nimensä tässä paikassa. Suomen kansan tulee jompaakumpaa walita".

Oliko itse asetuksessa mitään, jota olisi woinut waltio-päivänmiehiä arweluttaa? Nänmaan puolustukseksi oli sota-woimamme käytettävä. Sitä kerrotaan vielä 123 §:eena: „Suomen sotawoiman tarkoituksena on warjella walta-istuinta ja isänmaata sekä sen kautta myöskin waikuttaa keisarikunnan puolustukseksi“. Koko wakinaisen sotawäen luku rauhan-aikana ei ole kuin korkeintaan 5,000 miestä. Upscerien, alipääällikkökunnan ja miehistön pitää olla Suomen kansalaisia. Pisin palvelus-aika wakinaisessa wäessä on 3 vuotta ja reserwisä 2 vuotta. Ensiferan maailmassa tarjottiin Suomen kansalle täydellisesti kansallinen armeija oman walta-istuimen ja isänmaan puolustukseksi, täydellisesti oikeudellisille perustuksille rakennettuna, ja niin helppona kuin ylipäänsä sotawäen pito woi olla. Oman sotawäen asettaminen pani Suomen kansan tilaisuuteen suorittaa luonnollisen welwollisuutensa siinä liittokunnassa, missä se waltiollisten liittokirjain pohjalla seisoo Wenäjän kansan kohden. Se teki lopun noista oikeutetuista parjauksista, että Suomalaiset waan nauttivat liiton yhteisiä etuja, kantamatta mitään yhteisiä rasituksia, se kattaisi kaiken mahdollisuudenkin waatia Suomalaisia palvelukseen Wenäjän armeijassa, se kohotti kansan itsetajuntaa. Mikä siis arwelutti!

Itse la'issa ei mikään. Mutta saatiinko olla wakuuttuna, ett'ei Suomen kansa ollut pitkällisen aseettomuuden aikana niin weltostunut, että se jo kammoksui aseiden wauraa jo kunniaa. Eihän tahtonut mieli myöntyä näin häpäisewään ajatukseen omasta kansasta, kansasta, joka aina oli ollut tunnettuna sotaisasta kunnostaan. Mutta tätä kuitenkin ahkerasti saarnattiin ja lewitettiin. Mitäpä ei tapahdukaan? Nuoret miehemme muka karfaawat maasta, piilevät metsiin, silpowat jäseniään, äidit itkewät itsensä kuoliaaksi; niin totta tosiaan, kaikkea tätä on Suomen pojista ja äidistä sanottu. Ja kaikki nämät kuwatut onnettomuudet tietysti masensiwat niiden mieliä, jotka eiwät tahtoneet, eiwät woineet sitä kansastaan uskoa. Mutta toiselta puolelta se rohkaitsikin. Sillä jos todellakin Suomen kansa oli joutunut semmoiseen siweelliseen ja kansalliseen kurjuuteen, millä se oli pelastettawissa, jollei sitä aikanaan tästä welttoudesta herätetty, ja jos heräyminen jo oli mahdoton, mitä semmoisessa oli sääsettäwää!

Kerran loppuu miettimisen ja arwelmisen aikakin ja ratkaisewa työ on tehtävä. Suuri waltiopäiwämiesten joukko uskalsi luottaa kansaan, ja 18 päivä Joulukuuta 1878 sai Suomen kansa Suuriruhtinaansa wahwistaman asewollisuuden lain.

Se oli lakina. Olkoonpa, että muutamat pitiwät sitä maan onnettomuutena; mutta isänmaallisen mielen oli kuitenkin pitänyt pakoittaa heitä saattamaan tätä tehtyä tekoa niin wähän onnettomaksi kuin mahdollista. Vielä ahkerammin lewitettiin häpäisewiä juttuja. Amerikkaan siirtymisen halu tarttui wanhoihin ja nuoriin, miehiin ja naisiin; se oli muka seuraus asewollisuuden la'ista, joka wasta kansana haamoitti. Mikä warasti päästäkensä asewollisuudesta, mikä hirtti, mikä upotti itsensä. Ysänmaallinen mieli oli joutua epätoivoon, kuullessa näitä, kaikkeksi onneksi walheellisia juoru-puheita.

Wihdoin tuli itse Suomen kansan, isien, äitien, poikien

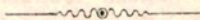
wuoro puhua, ja ne ovat kaikki puhuneet selvää kieltä parhaajillensa. Kutsuntapainkeihin saapuivat kaikki. Kuka näki yhdenkään kalpenewan, niinkuin ennustettu oli; kenen käsi wapisi sukeltaessaan arpa-astiaan! Ei, kunniaa päästä isänmaan ensimmäisten puolustajien riwiin, ei tahdottu jättää arwan onnen nojaan. Kiwakkaisesti kaikui, kysymykseen kuka tahtoi wapaachtoisena palwella: minä! ja yhdestä ainoasta läänistä karttui wapaachtoisia ainakin kolmeen pataljoonaan, puhumattakaan niistä yli- ja ala-ikäisistä, jotka ahkerasti tohtoreilta hakivat todistuksia asekelwoistansa. „Mutta jos sota tulee“! — „Silloinhan meitä tarwitaan“ — „Mutta jos teitä wiedään fuolemaan Afasian aromaille“. — „Meillä on Keisarimme ja Suuriruhtinaamme sana, että olemme isänmaan puolustukseen oikeudetut, kuka sen sanan walheeksi lyö!“

Näin puhuivat Suomen kansan nuoret miehet jo ensimmäisellä; ei ole siis mitään epäilystä, että wapaachtoisia wast'edeskin tarjontuu, niin että tuo liian hieno nahka, tuo liian arka omatunto, tuo „hellän äidin“ kultamukura saawat siivostesti pyyhä kotona. Kyllä on Suomen poikia heidänkin puolesta tähttämässä kansallista welwollisuutta isänmaata kohtaan. Mutta jos sota syttyy, jos wihollinen maata ahdistaa, jos riwit ovat tähdennettävät, — silloin kaikkien täytyy järjestänsä tehdä mitä welwollisuus kaikilta waatii, ja senpätähden kaikkien täytyy saada sen werta harjoitusta kuin referwin opetus la'in mukaan on antawa.

Te, nuoret miehet, jotka äsken olette saapuneet miehissä ensimmäisiin aseiden harjoituksiin! Teitä terwehtii kunnioittaen Suomen kansa ja ne Suomen kansan edusmiehet, jotka ovat uskaltaneet luottaa teidän urhouteenne ja welwollisuudentuntoonne. Jos olet talon perillinen, onko se sinulle tulewaisena talonisäntänä haitaksi, että olet oppinut tuntemaan käsiwarteji tukewuutta, aseesi tarkkuutta, jos sun tulisi tehdä welwollisuutesi ominaistesji puolustuksesja. Jos olet muihin luokkiin kuuluwa, onko se haitaksi sinulle, että olet saavuttanut kunnioitusta isänmaan puolustajien riweisjä, että voit

jinäkin matkaa, mitä yhteiskunnan nauttimista eduista olet wellaa. Teiltä kaikilta odottaa Suomen kansa vielä, että saattatte walheeksi tuon wanhan luulon, että hurja elämä ja raakuus owat kasarmeissa wälttämätöntä, että todistatte kansalaisarmeijan kodin olewan järjestyksen ja la'inkuuliaisunden kodin. Se henki, minä te istutate armeijamme riweihin, on sen tulevaisuudelle pitkäksi ajaksi rattaisewa.

Ja jos kerran, mistä Jumala armossa warjelloon, Teidän tulee astua weriselle taistelutantereelle, osoittakaa, että Suomen miekka vielä puree, että kiviäärinne luoti vielä sattuu wiholliseen, mistä hän tulleeikin, että teissä elää isien henki „rauhassa rauhallinen, sodassa miehuullinen“.

Kansanvalistus-seuran toimituksia on Suomen kielessä ilmestynyt:

	<i>Sij. 708</i>
1. Kunin Suomen kansa tuli lukutaitoon, kirj. B. P.	— 60.
2. Kikkauksesta, kirj. J. K. Toimen painos	— 25.
3. Kysym. ja tutkist. krist. usk. alalta, kirj. A. F. G. I.	— 25.
4. . . . . II.	— 30.
5. Valosta, kirj. K. J. H. (Kuuvilla)	— 55.
7. Suomen waltio-oikeus, kirj. E. A. F. (loppuun myyty).	
8. Suomen jota 1808—09, kirj. K. F. Kivela. Toimen painos	— 50.
9. Wänriffi Stoolin Tarinat, kirj. J. E. Runeberg. Suomen- nos (sidottu)	— 85.
12. Kuwia kaswiunnasta. I. Kufista, kirj. J. P. N.	1: —
13. Elämäni. Perhe-elämällä. kertomus, kirj. P. Päiwärinta	— 75.
16. Kuumiin eliniestä, kirj. S. A. P. (y. kuwataulu)	— 75.
17. Weroista Suomesja, kirj. A. M.	1: —
19. Kirjapainosta, kirj. A. Jalawa (Kuuvilla)	— 60.
20. Tulivuorista, kirj. A. Gt. (Kuuvilla)	— 75.
21. Suutalaisten viimeinen taistelu. Käännös	— 60.
22. Inhana Hus, kirj. E. Ag	— 50.
24. Suomalaisen wirsikirjan historia, kirj. J. Krohn	1: —
25. Suomalaisia kansanlajia. I. Kuuvilla. Toimen painos	— 60.
26. Afewelwoikisuus Suomesja, kirj. N. Castrén. Toimen painos	— 30.
27. Maatilojen yleiset rasitukset Suomesja, kirj. A. M.	— 75.
29. Taawetti Winghamone, kirj. B. Pagus (Kuuvilla)	1: —
30. Raudesta, kirj. J. G. Bergroth (Kuuvilla)	— 40.
31. Luostari-elämästä ja munkkitaliundeista, kirj. E. Ag	— 75.
32. Waldotaiset, kirj. J. Salowaara	— 50.

Maantieteellisiä kuwaelmia:

6. Norja 1. kirj. J. S.	1: 25.
10. Norja 2. kirj. J. P.	2: 50.
11. Knotsi 1. kirj. M—r	1: 25.
14. Knotsi 2. kirj. M—r	1: 50.
15. Wenäjä 1. kirj. K. S.	1: 50.
18. Wenäjä 2. kirj. K. S.	2: —
23. Wenäjä 3. kirj. J. Päiwärinta	1: 60.
28. Wenäjä 4. kirj. J. Päiwärinta	1: 25.
33. Tanska, kirj. E. N.	1: 50.

Kansanvalistus-seuran kalenteri 1882	1: 50.
Sama kirja sidottu waate-kansiin	2: —
Kansanvalistus-seuran kalenteri 1881 nid.	1: 50.

Seuran Toimisto: Tarffampujakatu 8, awoinna kl. 10—12 a. p.

Muutetaan Kesäkuussa Mikonkadun warrelle taloon 27.

Kirje-osoite: Kansanvalistus-seura Helsingissä.

Sinta: 75 penniä.

Näköispainos, Kvs-säätiön Arkisivistyksen digikirjasto

Digitoitu Suomen tiedekustantajien liiton Kopiosto-korvauksista myöntämällä apurahalla.

Alkuperäinen julkaisu:

Isänmaan puolustuksesta / kirjoittanut Aseeton Maamies (Kansanvalistus-seuran toimituksia ; 34). Helsingissä : Kansanvalistus-seuran kustantama, 1882. (Helsingissä : Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa, 1882)

Aseeton Maamies = Meurman, Agathan, 1826–1909 Kansanvalistusseuran toimituksia 34

YKL 39

asevelvollisuus; isänmaallisuus; kansallinen identiteetti; kristillinen etiikka; maanpuolustus; maanpuolustustyö; sodankäynti; suomalaisuus; yhteiskuntavastuu

ISBN 978-951-9140-90-2

URN:ISBN:978-951-9140-90-2

Kvs-säätiö (Kansanvalistusseura sr)
Helsinki 2022